Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë
Ministarstvo za Obrazovanje Nauku i Tehnologije
Ministry of Education Science and Technology

Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önlemek

Öğretmenler Kılavuzu

Mayis, 2018

Republika e Kosovës
Republika Kosova - Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Arsimit Shkencës dhe Teknologjisë
Ministarstvo za Obrazovanje Nauku i Tehnologije
Ministry of Education Science and Technology

Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önlemek

Öğretmenler Kılavuzu

Mayis 2018

Bu yayım, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Avrupa Demokrasi Vakfı (EFD) işbirliği yardımıyla hazırlanmıştır. Proje İtalyan hükümetinin maddi yardımıyla hazırlanmıştır.

Bu belgenin hazırlanmasına, 2015-2020 Yıllarına dair Şiddeti İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi'nin uygulanması için Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı'nın Çalışma Grubu'na ait aşağıdaki üyeleri (alfabe sıralamasına göre) özel katkı sunmuştur: Afërdita Jaha, Afërdita Kryeziu, Arbër Salihu, Bashkim Shala, Fatime Jasiqi, Habib Aliu, Merita Jonuzi, Mimoza Hasani-Pllana, Ryve Prekoragja ve Veton Alihajdari.

Bu yayım BMKP'nın (UNDP) görüş/düşüncelerini temsil etmemektedir.

İçindekiler

Tanıtım 5
Amaç 8
Tanımlamalar 8
Radikalleşmenin ilk işaretleri (belirtileri) 11
Sorunlar (meydan okumalar) ve eylem için seçenekler 14
Kosova'da önleyici tedbirlere genel bakış 31
Referanslar 34
Eklentiler listesi 36
Eklenti A. Çocuk Hakları Sözleşmesinin Genel İlkeleri 36
Eklenti B. Üniversite Öncesi Eğitimde Şiddet içeren olayları rapor etmek 37
Eklenti C. Belgeler ve yasal çerçeve 40
Eklenti D. Ortaklarını bulmaları konusunda okulları destekleme yolları 42
Terimler Listesi 43

Tanıtım

Küresel düzeyde şiddet içeren aşırıcılığın artması son yıllara damgasını vurmuştur. Uluslararası küresel topluluğun sarf etmiş olduğu çabalara rağmen, şiddet içeren aşırıcılık tehdidi hala sadece bir devlet veya bölge içerisinde izole edilmiş durumda değildir. Kosova söz konusu olduğunda, şiddet içeren aşırıcılık tehlikesi küresel meseleden fazladır.[1] Kosova Polisi'nin istatistik bilgilerine göre 360 Kosova vatandaşı Suriye'ye gitmiş. Bu sayı İŞİD, Al Kaide şubesi, Jabhat Al Nusra ve Ansar Al Şam gibi şiddet yanlısı İslam gruplarına katılan 255 savaşçıyı da içermektedir. Ayrıca, ilgili rakam 48 kadın ve 57 çocuk ve de savaş esnasında çatışmaların yaşandığı bölgelerde yeni doğan 36 çocuğu da içermektedir. Rakamlar, şu anda çatışmaların yaşandığı bölgelerde hala 93[2] çocuğun bulunduğunu göstermektedir.

Kosova Cumhuriyeti Hükümeti, şiddet içeren aşırıcılığı önlemek maksadıyla 2015 yılında "2015-2020 Yıllarına dair Şiddeti İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önlemek Stratejisi"ni onaylamıştır. İşbu Strateji, radikalleşme ve aşırıcılıktan ortaya çıkan güvenlik riskini kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Kosova Hükümeti, aynı zamanda Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nda garanti edilen hakları da hatırlatarak altını çizmektedir, örnek olarak *"Hiç kimseye ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi ya da farklı bir görüş, ulusal ya da sosyal kökeni, herhangi bir toplulukla bağlantısından dolayı, mal ve mülk, ekonomik ve sosyal şartlarından dolayı ya da cinsel yönelim, doğum, engelli olmasından dolayı veya kişisel durumu ile ilişkisinden dolayı ayrımcılığa uğrayamaz"*[3] denilmektedir. İşbu Strateji, Kosova Cumhuriyeti Hükümeti'nin Washington Zirvesi Kararları'nın uygulanmasına katkıda bulunacağını doğrulamaktadır. Bu kararlara göre Hükümet, özellikle aşırı şiddet içeren ülkeler başta olmak üzere, dünya genelinde dini hoşgörünün korunması ve aşırı şiddetin önlenmesi çabalarına katılacaktır.[4]

Radikalleşme ve şiddet içeren aşırıcılık, karmaşık ve zor bir sorunu teşkil etmektedir. Bu nedenden dolayı sorunu çözmek için tek bir çözümü ele almak zordur. Ancak, öğretmenler arasında konuyla alakalı farkındalığı artırmak, olası radikal mesajların öğrenciler ve genellikle gençlere iulaşmasını azaltabilir ya da önleyebilir. Radikalleşmenin ve şiddet içeren aşırıcılığın önlenmesi için, öğrenciler, öğretmenler, okul yönetimi ve veliler arasında artırılmış işbirliğine ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitim ve farkındalığı artırmak, şiddeti

1 Kosova Hükümeti, Başbakanlık Dairesi (Eylül 2015), 2015-2020 Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Teröre Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi
2 UNDP (2017), İtici ve Çekici Faktörlerini Anlamak, sf.7
3 Kosova Meclisi, Kosova Cumhuriyeti Anayasası: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Constitution1Kosovo.pdf, Madde 24.2 Kanun önünde eşitlik.
4 Kosova Hükümeti, Başbakanlık Dairesi (Eylül 2015), 2015-2020 Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Teröre Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi

içeren aşırıcılık ideolojisi adına bir bireysel kişinin suç işlemesini tamamen durduramadığı halde bile, uygun ve kaliteli eğitim ve farkındalığı artırmak faaliyetleri şiddeti içeren ideolojilerin yayılmasını engellemektedir.[5]

Gençlerin radikalleşmesini önlemek için tedbirleri alma sorumlulukları yerel ve merkezi düzey kurumları, güvenlik kurumları, Kosova İslam Birliği, diğer dini topluluklar ve de gençler arasında şiddet içeren aşırıcılığı ele almak için farklı ve daha iyi yolları bulmayan çalışan okulların üzerindedir. Onların nihai hedefi, Kosova eğitim sisteminde bu konuya karşı dayanıklılığı artırmaktır.

Mevcut olan "Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önleme: Öğretmen Kılavuzu", Eylül 2015 yılında yayımlanan "2015-2020 Yıllarına dair **Şiddeti İçeren** Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önlemek Stratejisi " ve ilgili Strateji'nin Eylem Planı'na tamamen uyumlu olarak hazırlanmıştır. Mevcut Kılavuz'un en önemli amaçları şunlardır, konuyla alakalı sorunu ele alan kurumların farkındalıklarını artırmak, toplulukla işbirliği güçlendirmek ve karşılaştıkları zorlukları daha iyi bir şekilde ele almaları için kurumların kapasitelerini artırmaktır. Mevcut **Kılavuz, özellikle** Strateji'nin "Stratejik Amaç 1 – Sebep, Faktör (Neden) ve Hedef Gruplarının Erkenden Tanımlanması" amacıyla bağlantılıdır. Strateji, öğrenciler arasında radikalleşmenin erken tespiti için öğretmen, pedagog ve psikologlara ihtiyaç duyulduğu nedenini vurgulamıştır. Bu nedenden dolayı mevcut amaca hizmet etmek için Kılavuz hazırlanmıştır.

Söz konusu öğretmenler olduğunda, mevcut olan işbu Kılavuz'un önemi, okul ve öğretmenlerin okuldaki öğrenciler ve çocukların güvenliği için oynadıkları roller ve şiddet içeren aşırıcılığa nasıl odaklanmalarıyla alakalıdır. Buna göre öğretmenler, öğrencileri beyin yıkamalardan korumak için en önemli konumdadırlar. Aşırıcıların veya radikalcıların etkisinden öğrencileri korumak ve ya genel olarak öğrencileri korumak konusunda öğretmenlerin oynadıkları rolün bir parçasını teşkil etmektedir. Üstelik, radikalleşme ve aşırı şiddet konuları öğrenci, aileleri ve topluluklar üzerinde zararlı bir etkiye de sahiptir. Özellikle çocuk ve gençler radikalleşmeye savunmasız kalmaktadır ve hayattaki farklı macera ve zevkleri araştırırken, çocuk ve gençlerin çoğu kendi kimlik, inanç ve bağlantıları hakkında sorulara cevapları bulma peşindedirler.. Radikal gruplar, ister dini, ister siyasi ya da ister milliyetçi, ister ikna grupları olsun, hepsi ortaya atılan cevaplara sahip oldukları ve savunmasız olan öğrencilere kimlik duygusunu vaat etmektedirler. Nadir görünse bile, her küçük çocuk, ister evin içinde, ister dışında olsun, ister internet vasıtasıyla ya da video oyunlarıyla şiddete maruz kalabilir.

5 UNESCO (2016), Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önlemek için Öğretmenler Kılavuzu: http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf, sayfa 13.

Bu Kılavuz, sınıfların farklı konular ve sorunların özgürce ve açıkça tartışılacağı güvenli bir ortam olması için öğretmenlere yardımcı olacaktır. Bu tür bir ortamı yaratarak, tartışma becerilerini sunarak ve makul kanıtları kullanarak sosyal, kültürel ve siyasi konuların analizini yapma bilgilerini vererek, öğrencilerin zorluklarla ve radikal grupların argümanlarına cevap verebilmeleri konusunda da kendilerine yardımcı olacaktır.[6]

6 Eğitim Birimi ve Ev Dairesi (2018) Öğretmen Merkezi: https://educateagainsthate.com/.

Amaç

Mevcut olan Kılavuz'un amacı, okul çevrelerinde şiddet içeren aşırıcılıklarla ilgili somut zorluk veya sorunları ele almaları konusunda öğretmenleri yönlendirmek veya öğretmenlere bilgileri sunmaktır.

Bu amaçla Kılavuz, bu tür zorluk veya sorunlara öğretmenlerin profesyonel, yasalara uygun ve uygun pedagojik terimlerle[8] ve de yararlı ve uygulanabilir eylemlerle nasıl cevap verebileceklerini sunmaktadır.

İşbu Kılavuz, Üniversite Öncesi Eğitim Kurumları'nda Şiddet İçeren Aşırıcılıkların Önlenmesi ve Yönlendirilmesine dair Protokolü[9], 21/2013 No'lu Yönetmeliğin uygulanması hakkında Kılavuz'la birlikte kullanılmalıdır. Kılavuz, Protokol İlkelerine ve Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin temel ilkeleri tarafından yönlendirilmektedir.[10] Öğretmenlerin müdahaleleri Kosova Cumhuriyeti Anayasası'yla garanti edilen inanç özgürlüğü ve dini özgürlük haklarıyla tamamen uyumlu olmalıdır.

Tanımlamalar

Şiddet içeren aşırıcılığa ilişkin terminoloji karmaşıktır ve bu nedenden dolayı hala tartışılmalıdır. Bu sorun, bu alanda kullanılan terminolojinin evrensel olarak kabul edilmemesinden dolayı kaynaklanmaktadır.

Her bir terimin çok yönlü etkilerini anlamak ve herhangi bir ön planlama için tanımlamalar konusunda fikir birliğinin olmamasından dolayı, Birleşmiş Milletlerin Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) şiddet içeren aşırıcılıkla ilgili kavramları ulusal düzeyde tartışmış ve tanımlamıştır. Mevcut Kılavuz, UNESCO tarafından verilen aşağıdaki tanımlamalara itimat etmektedir.

Aşırıcılık - "Birçok insanın doğru ve makul fikirlerinden çok uzak fikirlere inanan ve destekleyen inançlardır." Böylece, "aşırıcılık" standart veya normaller dışında olan tutum ve davranışları ifade etmektedir.

Şiddet içeren aşırıcılık – ideolojik, dini ve siyasal amaçlara ulaşmak için şiddetin kullanımını destekleyen inanç eylemlerini ifade etmektedir. Ayrıca, terörizm ve siyasi nedenli şiddeti veya mezhepler arası şiddeti de içermektedir. "Şiddet içeren aşırıcılık" özellikle nefret ve şiddete maruz kalan düşman veya düşmanları tespit etmektedir. Şiddet içeren aşırıcılığın kavramsal çekirdeği, genellikle komplo teorilerine dayanan şiddeti meşrulaştırmak için ideolojik olarak motive edilmiş bir araçtır.

Radikalleşme - "Aşırıcılık" teriminde olduğu gibi "radikalleşme" terimi de, şiddet içeren aşırıcılık teriminde kullanıldığında tartışmalara yol açmaktadır. İlgili kavramı kullanımı, özgür konuşmaların kısıtlanması gerekçesine hizmet edeceği endişeleri de mevcuttur. Gerçekten, belli kavram içerisinde "radikal" kelimesi, aslında "siyasi değişiklikleri yapmak isteyenler"i de göstermektedir.

De-radikalleştirme – Radikalleşmiş bireysellerin mantalitelerini (zihniyetini veya düşünüşünü) değiştirmek için yapılan faaliyetlerdir. Bu faaliyetler vasıtasıyla, şiddet içeren aşırıcılığı kabul eden veya uygulamakta olan bireyselleri gelecekte gerçekleştirmek istedikleri şiddet içeren olaylar önlenebilmektedir.

İtici ve çekici faktörleri

Şiddete yönelen şiddet içeren aşırıcılıklar ve radikalleşmenin kökünde, şiddete sebep veren birçok faktör ve nedenler mevcuttur. Bir kişinin savunmasız olduğunu belirtecek herhangi işaretin olmadığını bildirmekte fayda vardır. Geleneksel olarak şiddet yanlısı aşırıcıların itici güçleri iki kategoriye bölünmektedir: mesela "itici" ve "çekici" faktörleri olarak ikiye bölünürler. Şiddet içeren aşırıcılıkları önlemek için bu iki faktörü ele almak gerekmektedir. Bu ince farkları ya da ayrıntıları anlamak, nüfusun damgalanmasına neden olacak genellemelerden kaçınmak toplu (kolektif) memnuniyetsizlik duygusunu yaratabilir ve dolayısıyla şiddet içeren aşırı anlatımlara daha fazla yere verebilmek için önemlidir.

Aşırı şiddeti önlemek için, itici ve çekici faktörler ele almak çok önemli hususları teşkil etmektedir.

"İtici Faktörler" – Genel tanımlamalar	"Çekici Faktörler – Genel Tanımlamalar[7]
▶ Marjinalleşme ve eşitsizlik; ▶ Ayrımcılık, işkence ya da işkence algılaması; ▶ Kaliteli eğitime sınırlı erişim; ▶ Sivil haklar ve özgürlükler ve de çevre ve sosyal ekonomik sorunlarının inkâr edilmesi.	▶ Kararlı kanıt ve etkili programları olan iyi örgütlenmiş şiddet yanlısı grupların varlığı; ▶ Üyelik karşılığında hizmet, gelir veya istihdamın sağlanması; ▶ Yeni üyelerin sorunlarına çözüm ve macera ve özgürlükler vaatlerine dair çözüm önerileri sunulması; ▶ "Aitlik hissi" ve sosyal destek ağının sunulması.

"İtici Faktörler" – Kosova bağlamına özel	"Çekici Faktörler" – Kosova bağlamına özel
▶ Ekonomik ve sosyal faktörler; ▶ İşsizlik; ▶ Zayıf eğitim sistemi; ▶ Gençlerin izolasyonu ve seyahat etme imkânlarının olmaması; ▶ Kurumsal kapasitelerin zayıf olması; ▶ Dini görüşlerden dolayı dini dayanışma ve yabancılaşma durumu,	▶ Çoğunlukla Orta Doğu'nun bazı Üniversiteleri'nde eğitim almış radikal liderlerden oluşan aktif işe alım ağları; ▶ Kosova ve Makedonya arasında radikal ve radikal imamlar ve bireyselerin sınırlar arası müdahaleleri; ▶ İnternet ortamında çevrim içi iken radikalleşme vakaları; ▶ Kimlik ve ödüller için araştırma faaliyetleri; ▶ Sosyal ağlarda radikal meydanın radikal ve içeriğin yaygınlaşması.[8]

7 UNESCO (2016), Şiddet İçeren Aşırıcılıkların Önlenmesine dair Öğretmenler Kılavuzu: http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf.
8 UNDP-USAID (2017), Halkın Nabzı Rapor:http://www.ks.undp.org/content/kosovo/en/home/library/democratic_governance/public-pulse-xiii/..

Radikalleşmenin ilk işaretleri (belirtileri)

Öğretmenler, aşırı şiddeti önlemek konusunda çok önemli rolü oynamaktadırlar. Öğretmenler bu rolü gözetleyen ajanlar olarak değil, eğitmenler olarak uygulamaktadırlar. Gençlerle dolaylı olarak temas halinde oldukları için öğretmenler, değişim modeli olabilir, ayrıca diyalogu teşvik eden ve karşılıklı saygıyı güçlendiren arabulucular da olabilirler. Bir öğrencinin radikalleştiğini belirten yegâne veya tek faktör veya bir dizi göstergenin olmadığını da hatırlamakta fayda vardır. Bilakis, öğrencilerin grup üyeleriyle genel davranışları ve etkileşimlerini bütünsel yaklaşım vasıtasıyla anlaşılmalıdır. Bazı durumlarda müdahaleler hayati önemi taşır ve gereklidir. Eleştirisel düşünceyi teşvik etmek, öğrencinin gelişmesi için çok önemlidir ve müdahale etmeyi karar verdiğimizde göz önünde bulundurulması gerekli olan bir konuyu teşkil etmektedir. Herhangi bir kültürel veya dini topluluğa ait çocuklar radikalleşebilir. Aşağıda gençleri radikalleşmeye savunmasız kılan faktörlerden bazıları sıralanmıştır. Dolayısıyla, öğrencileri radikalleşmeye savunmasız kılacak faktörleri öğretmenlerin bilmesi çok büyük önemi taşımaktadır.

Aşağıda tespit edilip sunulan radikalleşme işaretleri, sadece rehber olarak kullanılmalıdır ve öğretmenlere konuyu değerlendirirken kendi profesyonel yargılarını kullanmaları tavsiye edilmektedir.

Radikalleşmeye karşı daha savunmasız kişiler kimlerdir?

- Aidiyet hissi veya duygusu için savaşanlar;
- Kültürel ve dini bağlantılarından kendilerini koparanlar;
- Toplum içerisinde durumları hakkında kuşku duyunlar;
- Ciddi aile sorunları olanlar;
- Başalarından travmatik olaylar geçirenler;
- Irkçılık ve ayrımcılıktan ıstırap çekenler;
- Sosyal etkileşimde sorunları olanlar;
- Empati eksikliği olanlar;
- Eylemlerin neticelerini anlamaları konusunda güçlük çekenler;
- Kendilerine düşük düzeyde saygıları olanlar.

Yukarıdaki konuyla alakalı şu dış faktörler de belli bir rolü oynamaktadır, mesela: topluluk çatışmaları, ülkeyi veya ebeveynlerin menşei olan bölgeleri etkileyen olaylar ya da aşırıcılık gruplara katılan aile ya da arkadaş vakaları.

Çocukların radikalleşmesi uzun bir süre boyunca gerçekleşebilir. Belli durumlarda radikalleşme çok hızlı bir şekilde gerçekleşebilir, mesela bir olay ya da bir haber tarafından tetiklenir. Bazen radikalleşme konusunda açık ve net sinyaller veya işaretler mevcuttur, bazen ise bu sinyal veya işaretler daha az görülür. Genellikle ergenlik dönemi büyük değişikliklere vesile olmaktadır ve gençler kendileri olmak ister. Bu nedenden dolayı çabuk öfkelenebilirler ve otoriteye karşı güvensizliği açıkça belli etmektedirler. Bu durum, gençler arasında normal davranışları ve sizin öğrencilerinizden birinin radikalleşmesinin etkilerine maruz kalabileceğini gösteren tutumları ayırt etmeyi zorlaştırmaktadır.

Aşağıda sıralanan işaretler veya belirtiler, olası radikalleşmeyi tespit etmeniz konusunda kılavuz olarak sizlere sadece yardımcı olmayı amaçlamaktadır:

Dış işaretler	**Genel davranışlar**
▶ Giderek tartışıcı duruma gelme; ▶ Karşı görüşlere kulak vermeyi reddetme; ▶ Diğerlerine karşı davranış ve tutumlarda değişiklikler: anti sosyal yorumlar, sosyal etkileşim reddi, geri çekilme ve izole olma işaretleri; ▶ Diğer öğrencilere (farklı ideoloji) karşı küfürlü davranma; ▶ Komplo teorilerini kabul etme; ▶ Zulüm hissine sahip olma; ▶ Yeni bir dine geçme; ▶ Bulundukları yeri ortaya çıkarma isteksizliği; ▶ Farklı radikal gruplara sempati gösterme.	▶ Aile üyelerinden ani ayrılış ve uzun vadeli arkadaşlık; ▶ İslam'ın aşırı muhafazakâr yorumlarının yer aldığı camiyi ziyaret etme; ▶ Yüceltilen ayinlere (ritüeller) katılmak ve genç yaşta çocukların izlemesi; ▶ Ölüm ve cehennemden sonra yaşamla ilgili aşırı endişenin olması; ▶ Sosyal hayatı, gelenekleri ve yaşam tarzını terk etmek ve birlikte yiyip içme, müzik dinleme, ya da boş zaman aktivitelerine katılmayı reddetme; ▶ Karşı cinsiyetten kişilere yönelik davranış değişikliklerinin olması; kadın ve kızların küçümsenmesi; ▶ Okulda çatışma ve aniden okuldan ayrılma.

Etkili konuşmalar	Sosyal ağlarda davranış
▶ Kendi görüşleri dışında diğer görüş veya dini inançları kabul etmeyi reddetme; ▶ İddiayı gerçek olarak tanıtma; ▶ Dini ifadelerin kullanımını artırma; ▶ Diğerlerinin (öğretmen veya öğrencilerin) görüşlerinin gerçekdışı, İslami olmayan, ahlaksız, günahkâr ve haram olduğu maksadıyla kategorik olarak reddedilmesi; ▶ Demokrasi ve insan haklarını ret etme; ▶ Kıyamet ve komplo teorilerinden bahsetme eğilimlerinde bulunma; ▶ Kapalı fikirli, siyah beyazlı dünyayı sunma.	▶ Kimliğini değiştirme/internet ortamında sosyal sitelerde profil değiştirme; ▶ Birden fazla kimliğin olması/internet ortamında sosyal medya profillerin olması; ▶ İnternet ortamında veya telefonda daha fazla zaman geçirme; ▶ İnternette sıralı olarak aşırı şiddeti içeren siteleri gözden geçirme; ▶ Radikal veya aşırıcı olan gruba katılma ya da katılmayı deneme; ▶ Radikal ve aşırı görüşleri kınamayan sosyal medya ve web sitelere katılma ve devamlı olarak gözden geçirme.[3]

Not: Sizler öğretmen olarak öğrencilerinizi en iyi tanımaktasınız, dolayısıyla karakterleri dışı hareket ettiklerini bilecek en iyi konumda sizsiniz. Profesyonel değerlendirme ya da yargınıza güvenin ve inanınız, ayrıca eğer bir şeyin yanlış gittiğini görürseniz tavsiye de isteyebilirsiniz.

Sorunlar (meydan okumalar) ve eylem için seçenekler

Öğrencilerime radikalleşme, şiddet yanlısı aşırıcılık, Suriye'deki savaş ya da Orta Doğu'nun diğer ülkelerinde çatışmalar gibi husus konular hakkında nasıl konuşabilirim?

Sorunlar:

Birçok öğretmen radikalleşme, şiddet yanlısı aşırıcılık, Suriye'deki savaş, Orta Doğu'nun birçok ülkesinde çatışmalar gibi konuları ele almaları hususunda kendilerini güvensiz hissetmektedir. Bazı öğretmenler bu konuların ele alınması gerekmediğini iddia ederek, ilgili konular hakkında konuşmasını reddetmektedir ya da öğrencilerin konuyla alakalı sorularından kaçınmaktadır. Ancak, müfredatta bu konulara da değinmek öngörüldüğü için, öğretmenler alakalı konular hakkında sohbet etme konusunda istekli olmalıdırlar. Öğretmenler, bu konuların tartışıldığı durumlarda durumun hızla kontrol dışına çıkabileceğinden endişe duymaktadırlar. Ancak, bu konular öğrenciler için önemlidir ve bu konular hakkında tartışmalardan kaçınmak, tarafsız olma kuşkularını artıracaktır.

Eylem için seçenekler

Okulların, gençlere ilgi duydukları konular hakkında özgürce konuşmaları fırsatını vermeleri büyük önemi taşımaktadır. Eğer bu fırsat kendilerine okul sınıflarında verilmez ise, o zaman öğrenciler kendilerini ifade etmeleri ve konuyu tartışmak için başka mekânları bulurlar. Ancak, bu yerler aşırı anlatımlar için öğrenciler konusunda savunmasız yerlerdir. Netice olarak öğrencilere, endişe ve düşüncelerini ifade edebilecekleri güvenli ortamı[9] yaratmak gerekmektedir. Öğretmen olarak siz, ders dışı konusunda sorular sorsalar bile öğrencilere anlamlı açıklamalarda bulunmanız gerekmektedir. Sınıf tartışmalarındaki odak, öğrencilerin birbirlerinin düşünce ve görüşlerine karşılıklı saygıyı sağlayacak ortamı yaratmaktır. Ortaya atılacak konular hakkında ön hazırlıklı olmak, tartışması istenen konuları tartışmak için korkuyu azaltacaktır.[10]

Eğer bazı öğrencilerle diyalog kurmak mümkün olmaz ise, o zaman durumu okulun iç kurallarına göre gerekli olan tedbirleri alacak okul müdürüne bildirmek gerekmektedir.

9 Avrupa Konseyi (2015) Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları için Eğitim Vasıtasıyla Tartışmalı Konuları Öğretmek (EDC/HRE), Öğretmenler için Eğitim Paketi: https://rm.coe.int/16806948b6
10 UNESCO (2016), Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önlenmek için Öğretmen Kılavuzu: http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf, sayfa 22.

Radikal dinci eğilimleri olan öğrenciler ve diğer öğrenciler arasında çıkacak çatışmalarla nasıl baş edeceğim?

Sorun:

Gençler arasında farklı düşüncelerden dolayı çatışmaların olması okul hayatının normal bir parçasıdır. Ancak, bu çatışmaların çoğu genellikle dünya görüşü ve dini inançlar gibi hassas konularla ilişkili olabilir. Öğretmenler bu durumlarda arabuluculuk yapmayı zor bulabilirler. Eğer öğrenciler, kişisel düşünce, görüş ve görünüşlerinden dolayı birbirlerinden nefret ederlerse, o zaman onları bir araya getirip karşılıklı anlayış ve kabul konusunu tartışmanız gerekecektir. Bu tartışmalar herkese eşit şekilde konuşma fırsatı verileceği ve herhangi bir kişi, grup veya görüşü savunacak kişi tartışmaya egemen olamayacağı[11] şekilde yapılandırılmalıdır.

Eylem (faaliyet) için seçenekler:

Hepimizin özgürce doğduğumuzu ve insanoğulları[12] olarak eşit haklara sahip olduğumuzu vurgulamanız gerekmektedir. "Nasıl yaşamak isteriz?" sorusunu tartışmak, ayrımcılığı tartışmak ve herkesi saygıyla muamele etmek konusunda kuralların belirlenmesine yardımcı olmaktadır. Üstelik çeşitliliğin (farklılığın) topluma kazandırdığı faydaları, mesela çeşitliliğe saygının duygudaşlık ve merhamete[13] yol açtığını da ifade edebilirsiniz.

Ayrıca, dünyadaki sorun ve çatışmaların yalnızca dini farklılıklardan dolayı olmadığını vurgulamanız gereklidir. Kosova, dinler arası anlayış, hoşgörü ve saygı konusunda örnek bir ülkeyi teşkil etmektedir. Öğretmenler ayrıca Kosova'nın hem Batı hem de Doğudaki diğer devletlerle iyi ilişkileri olduğunu vurgulayabilirler. Sizin gözetiminiz altında olmayan öğrenciler arasında dini çatışmalar ortaya çıkabilir, ancak eğer siz bu çatışmaları görürseniz ya da farkında iseniz görmezden gelemezsiniz. Öğretmen olarak sizler, öğrencilere ilerlemek için çatışmanın doğru yol olmadığını ikna edebilecek örnekleri vermelisiniz. Eğer çatışma devam ederse, konuyla alakalı okul müdürü haberdar etmeniz gerekli olacaktır. Okul müdürü, mevcut yasal çerçeve dahil olmak üzere, okulun iç kurallarına göre hareket etmelidir.

11 UNESCO (2016), Şiddet İçeren Aşırıcılığın Önlenmesine dair Öğretmenler Kılavuzu: http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf, sayfa 30.
12 Birleşmiş Milletler (1948), İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi: http://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf, Avrupa Birliği (2012), Avrupa Birliği Temel Hakları Şartı: http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf.
13 Ibid. sayfa 36.

Eğer bir öğrenci kendini önce Müslüman olarak, ondan sonra da belirli bir etnik topluluğun üyesi olarak tanımlarsa ben nasıl bir tepki vermeliyim?

Sorun:

Nadir olsa da, bazı durumlarda öğrenciler, kendilerini önce dinleriyle tanımlayarak, etnik ya da ulusal kimlik yapılarını en aza indirmek istedikleri durumları da vardır. Eğer onlar ulusal ve etnik kimliği rolünün değer kaybettiği bir kültürel ortamda büyümüş ve kaynaşmışlar ise, kültür ve değerlerinin "etnik kimlik" ya da "Kosovalı olma" ile tutarsız olduğuna inanabilirler.

Eylem (faaliyet) için seçenek:

Öğrencilere karmaşık ve katmanlaşmış kimlikleri birleştirmenin mümkün olduğunu ve çoğulculuğun toplumumuzda dezavantaj değil, aksine bir değer olduğunu öğretmemiz gereklidir. "Nasıl yaşamak isteriz?" sorusunu sormak, bu konuları[14] tartışmak bizlere pozitif şekilde yardımdı olmaktadır. Savaşa atıfta bulunarak, barış içinde yaşamak istediğimizi ve farklı kimlikleri kabul ederek ülkemizi geliştirmek istediğimizin altını çizebilirsiniz. Kültürel ve dini çeşitliliği ya da farklılığı kabul etmek ve takdir etmek, ayrımcılığı ve çatışmaları azaltır, aksisi memnuniyetsizliğe yol açabilir ve sonuç olarak da barış ve güvenliği ihlal etmiş olabilir.

Dini kimlik bazıları için daha önemli bazıları için daha az önemlidir, ancak Kosova'nın tüm vatandaşları eşit haklara sahiptir. Kosovalı olma ve bir etnik topluluğun üyesi olmak, farklı dini kimliklerle çatışmalı olduğu anlamında olmadığını vurgulamanız gerekmektedir.

Öğrencinin annesini yüzüne peçe taktığı için tanımlayamadığımdan dolayı nasıl davranmalıyım?

Sorun:

Belli durumlarda öğretmenler, öğrenci annelerini yüzlerine peçe taktıkları için tanımlamakta zor durumda kalmaktadırlar. Bu durum çocukları hakkında velileriyle uygun ve anlayışlı şekilde iletişim kurmalarını zorlaştırmaktadır.

14 Çeşitlilik (farklılık) ve Çoğulculuk – İnsanlar Barışta Birlikte Nasıl Yaşayabilirler?, Yaşayan Demokrasi: http://www.living-democracy.com/textbooks/volume-3/part-1/unit-3/.

Eylem için seçenekler:

Özellikle veliler toplantılarında velilerle konuşabilmeniz için öğrenci velilerini tespit etmeniz sizin için önemlidir. Eğer bir öğrencinin annesi yüzüne peçe takarsa, ondan kimliğini kanıtlamasını isteyebilirsiniz. Okulunuz genelde peçelere izin vermiyorsa, annesine tam yüz peçete okul için neden uygun olmadığını açıklayınız. Mesela, bu tedbirlerin olası suç işleyenler tarafından peçete kullanarak çocukları tehlikeye atmamaları için uygulandığını söyleyebilirsiniz. Ayrıca, bu konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak için mevcut yasalar ve okul kuralları konusunda okul müdürüyle de görüşebilirsiniz.

Bir öğrenci uygunsuz kıyafetler giyiyorsa, derslere katılmayı reddediyorsa ya da beden ve sağlık eğitimi dersine katılmaktan men ediliyorsa ben ne yapabilirim?

Sorun:

Veliler bazen çocuklarının, daha doğrusu hem kız ve erkeklerin birlikte katıldığı beden ve sağlık eğitimi dersine katılmamaları konusunda teşvik ettikleri görülmektedir. Bu tür veliler, spor kıyafetlerinin çocuklarına uygun olmadığını iddia edebilirler.

Eylem için seçenekler:

Bu gibi durumlarda öğretmen, Üniversite Öncesi Eğitim Yasası ve EBTB'nın 06/2014 No'lu "Öğrenciler hakkında Üst Orta Eğitim (Lise Eğitimi) için Davranış Kodu ve Disiplin Tedbirleri" İdari Talimatı'na dayanarak kendi kurallarına sahip olduklarını açıkça belirtmelidir. İkinci belge, özellikle dini kıyafetleri[15] giymeyi yasaklamaktadır. Sizler öğretmen olarak, beden ve sağlık dersinin mecburi ders olduğu ve diğer derslerle eşit olduğunu ifade ederek, müfredatta yer alan tüm dersler için öğrencilerin değerlendirilmesinin yapılması gerektiğini açıklamalısınız.

Dünyanın en muhafazakâr ülkelerinin çoğundan, kadın spor ekiplerinin en yüksek rekabetlere sahne olduğu Olimpiyat Oyunları'na katıldığını vurgulayabilirsiniz. Kadınların ve kızların spora katılımı, Kosova'nın açık ve hoşgörülü toplum olduğunu için bir sorun olarak görülmemelidir. Üstelik teşvik edilmelidirler, çünkü Kosovalı kadınlar farklı spor dallarında kendilerini dünya şampiyonu olarak kanıtlamışlardır. Bu nedenle, öğrencilere beden ve sağlık eğitiminin spor kariyerleri ve gelişimleri konusunda kendilerine fayda sağlayacağı söylenmelidir. Ayrıca, öğrencilere fiziksel faaliyetin (aktivitenin)

15 Kosova Meclisi, Kosova Cumhuriyeti Üniversite Öncesi Eğitim Yasası, 2011 http://www.kuvendikosoves.org/?cid=1,191,666

sağlıklı bir zihin ve beden için çok önemli olduğunu belirtmelisiniz. Uygunsuz kıyafet, mesela ayaktan boyuna kadar bölgeyi kaplayan kıyafet, beden ve sağlık eğitimi dersi esnasında sporu icra etmesi için öğrenciyi engelleyebilir ve tehlikeye atabilir. Öğretmenler, çocukların güvenliğinden sorumludur ve ders saatlerinde okulda meydana gelebilecek kazalardan sorumlu tutulmalıdırlar.

Veli ve öğrencilerle yapılan konuşmalar sonuç vermez ise, dışardan tavsiye almayı göz önünde bulundurabilirsiniz. Herhangi bir kazayı not ediniz ve okul kurallarına uygun olarak müdüre iletmenizde fayda vardır. Birçok durumda beden ve sağlık eğitimi dersine katılmamak önemsiz olarak görülür ve rapor bile edilmez. Ancak, bu konular radikalleşme süreci parçası olabilir ve dolayısıyla, öğretmenler bu konuyu dikkatlice ele almalıdır diye düşünüyoruz. Bu konuların ihmal edilmesi, uzun vadeli sonuçlara yol açabilecek ayrımcı uygulamaların hoş görülmesine yol açabilir. Dolayısıyla, bu nedenden dolayı, bu konular her zaman bildirilmelidir.

Bir öğrenci namaza gitmek için ders kaçamağı yaparsa ben ne yapmalıyım?

Sorun:

Alt ve üst orta eğitim öğrencileri, namazlara katılmak için sizlerden izin isteyebilirler. Hukuki açıdan bir öğrencinin sebepsiz yere dersten ayrılmasından hiçbir farkı olmaz, dolayısıyla öğretmenler öğrencilerin derslerden ayrılma taleplerini kabul etmemelidir.

Eylem (faaliyet) için seçenekler:

EBTB'nın 06/2014 No'lu "Öğrenciler hakkında Üst Orta Eğitim (Lise Eğitimi) için Davranış Kodu ve Disiplin Tedbirleri" adlı İdari Talimatı'na göre derslerden sebepsiz devamsızlıklara eğitim ve öğretim kurumları tarafından izin verilmez, ve ilk, orta veya üst eğitimde olduklarına bakmaksınız tüm derslere[16] devamlı katılmaları gerektiğinin hatırlamalısınız.

Öğrencilere inanç ve dini duygularına saygı gösterdiğinizi, ancak hangi dine ait olurlarsa olsunlar, derslerden ayrılmalarına izin veremeyeceğinizi açıklamanız önemlidir.

Eğer öğrenciler, namaza katılmaları için dersi kesmenizde ısrarlı davranırlarsa, o zaman derslerde bulunma ve eğitim gelecekleri için ne kadar önemli olduğunu açıklamalısınız. Öğrencileri cezalamaktan ziyade, yaratıcı bir diyalog kurmaya çalışınız. Netice olarak bu tartışmaların etkisi olmaz ise, o zaman

16 EBTB'nın 06/2014 No'lu "Öğrenciler hakkında Üst Orta Eğitim (Lise Eğitimi) için Davranış Kodu ve Disiplin Tedbirleri" adlı İdari Talimatı: https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10128.

velileri tartışmalara dahil etmeniz gerektirmektedir. Dolayısıyla pedagojik hizmetleri, velilere bilgi paylaşımı ve okul kurallarına saygı göstermek konularını görüşmek için genel bir tartışmaya dahil etmek için fırsattır. Ancak, olası neticeler hakkında öğrenci ve velileri bildirmekle ilerleme kaydedilmez ise, devamsızlıkların alacakları başarı notlarına etki edeceğini hatırlatmanız gerekecektir.

Son olarak da çocuklar okulda iken, çocukların refahından okulun sorumlu olduğunu vurgulamanız gereklidir. Devamsızlıkları esnasında öğrencilerin başlarını bir şey gelirse, netice olarak devamsızlıklarını göz ardı eden öğretmenler sorumlu tutulacaktır. Konunun dini özgürlüklerle alakalı olmadığını, okul kuralları ve okulda güvenlikle alakalı olduğunu öğrenci ve velilere bildirmek gereklidir.

Öğrenciler Ramazan ayı esnasında oruç tutarlarsa ve derslere konsantre olamazlar ise ben nasıl bir tepki vermeliyim?

Sorun:

Kosova'da birçok öğrenci Ramazan ayı esnasında dini, kültürel gelenek olarak oruç tutmaktadır ve okullarının kendilerine anlayış gösterip desteklemelerini beklemektedir. Ramazan ayı esnasında öğrenciler, güneşin doğuşundan gün batımına kadar yemek ve içmekten kaçınırlar ve derslerle başa çıkmak için kendilerini fiziksel olarak yorgun ve zihinsel olarak hazırlıksız hissedebilirler. İlkokullarda bile oruç tutan çok öğrenci bulunmaktadır.

Eylem için seçenekler:

Uygun olduğunu düşünürseniz, velilerle konuşup küçük öğrencilerin (ilkokul yaşalarında) Ramazan ayı boyunca oruç tutmaları için yaşlarının küçük olduğunu ve oruç tutmanın sağlık durumuna, konsantrasyonuna ve okuldaki başarısına (ev ödevleri, derslere katılmak, sınavlar) etki edeceğini söyleyebilirsiniz. Bu konuları velilerle konuşunuz ve okulda oldukları esnada, öğrencilerin refahından genel olarak eğitim personelinin sorumlu olduğunu açıklayınız.

Öğrenciler okul gezisine katılmayı istemiyorsa veya izin verilmiyorsa ben ne yapabilirim?

Sorun:

Yurt içi veya yurt dışı okul gezileri ya da çeşitli okul aktiviteleri örgütlediğinizde bazı öğrenciler bu tür aktivitelere katılamayacaklarını ifade ederler. Çoğu durumda bu öğrencilerin, aktivitelere katılmama konusunda herhangi bir özel sebepleri yoktur, genellikle kültürel, dini ve geleneksel tutumlardan dolayı ve diğer öğrencilerle işbirliğinde isteği olmamasından dolayı katılmazlar. Katılmama sebeplerinden bazıları da yolculuk esnasında velilerinin endişeli olmaları ya da maddi konulardan dolayı çocuklarını gezilere göndermemeleridir. Özellikle İslam inançlı bazı veliler, kız ve erkeklerin kalacakları yerleri paylaştıkları için, çocukların tüketecekleri yiyeceklerin İslam kurallarına uygun olmadığı için ve alkol ve uyuşturucuyla temasa geçebileceklerinden dolayı da endişe duymaktadırlar.

Eylem için seçenekler:

Öğretmen, en başta katılmayı reddeden öğrencilerle konuşmalı ve sebeplerini öğrenmelidir. Öğretmen öğrencilerin endişe alanlarını tespit ettikten sonra, velilerle konuşup ve faaliyet (aktivite) esnasında her şeyin okul personelinin kontrolü altında olduğunu açıklayabilir. Ayrıca öğretmen, velilere ilgili faaliyetin, okul sonuçlarına ulaşma planın bir parçası olduğunu bildirmelidirler.

Velilerle tüm endişe ve korkuları açıkça tartışmalısınız. Mümkün olduğunca seyahat kuralları ve planlanan faaliyetleri birlikte belirlemelisiniz. Velilere, faaliyete katılmamakla çocuklarının sınıfın diğer çocuklarından ayıracaklarını söylemelisiniz.

Komplo teorilerini tartışırken öğrencilerle nasıl iletişim kurmalıyım?

Sorun:

Bazı öğrenciler Suriye ve Irak'ta yabancı savaşçıları desteklemek Müslümanların vazifesi olduğunu tartışmaya çalışabilir. Onlar Batı'nın Müslümanlara yardımcı olmadığını ve Irak ve Şam İslam Devleti'nin (İŞİD), dünya süper güçleri tarafından kurulduğunu ve kendilerinin kontrolünden çıktığını iddia edebilirler. Ayrıca öğretmenler, "dünyada tüm çatışmalar dünyayı kontrol eden küçük bir Yahudi grubu tarafından tetiklendiği ve yönetildiği" söylentileriyle karşı karşıya kalabilirler. Birçok genç, bu bilgileri ve bu tür propagandaları yapan internetten alıyor.

Eylem için seçenekler:

Gençlerin dünyası komplo teorilerini yayan bilgi ve imajlarla dolu olabilir. Bu konuyu ele almak için okullar kendi imkânları ve dış ortaklarıyla birlikte, seçilmiş konular üzerine eğitimsel projeleri hazırlayıp uygulamalıdır. Öğretmenler, eğitim sürecinin bir parçası olarak (tarih, coğrafya, felsefe dersi vs.) bilgi analizini yapma, anlama ve bağlamsallaştırma üzerine çalışabilirler.

Her halükarda, öğrencilerin bu tür düşüncelere sahip olmaları ya da başka biçimde düşünmelerini benimsemeye zorlandıkları için hemen eleştirilmemelidirler. Bu durum, öğrencilerin sınıfta düşünme gücünü frenlediği halde, genellikle düşündükleri şekli değiştirmeyecektir. Bunun yerine öğrencilerinize düşüncelerini ve gerekçelerini açıklamalarını teşvik edebilirsiniz. Eğer karşı görüşlü öğrencilerin olduğundan emin iseniz, aralarında görüşlerini paylaşmalarını müsaade etmekte fayda vardır. Ayrıca, onların teorilerine yönelik mevcut durum hakkında alternatif açıklamaları sunmak faydalı olabilir. Mesela Kızılay ve Kızıl Haç gibi uluslararası kuruluşların işbirlikleri ve nüfusun çoğunluğu Müslüman olan Kosova'yı, çoğunluğu Hristiyan olan kaç devletin tanıdığı ve desteklediği bilgilerin sunulmasında fayda vardır.

Açıkçası, dünya çapında farklı devlet ve grupların kendi çıkarları ve gündemleri vardır. Bu normaldir. Dünyadaki gelişmelerle alakalı farklı perspektifleri anlamak ve kabul etmenin önemli olduğunu, ancak gerçek dışı bilgiler ve komplo teorileri ve her şey için belli devletleri, etnik toplulukları veya dini grupları suçlamak gerçeği saptırdığını vurgulamanız gerekmektedir. Eğer gerçeği göz ardı edersek ve karşılıklı suçlamalarda bulunursak, yerel, ulusal ve evrensel sorunları çözemeyeceğimizi vurgulamanızda fayda vardır.

Aynı zamanda ayrımcılık ve yabancı düşmanlığı sadece Müslümanları değil, dünya çapında toplulukları, kültürleri ve dinleri etki ettiğini vurgulamalısınız. Özellikle anti-semitizm yaygındır ve Yahudiler binlerce yıldır ayrımcılığın odağındadır. Herhangi bir ayrımcılığın yanlış olduğunu açıklamanız önemlidir. Ayrımcılık ve yabancı düşmanlığına karşı savaşmak gereklidir, ancak bunu yaparken herhangi bir etnik ya da dini grupları suçlamamak lazım. Bu konuları tartışırken, topluluklara yönelik "nefret konuşmaları"[17] zararına ve bu tür konuşmalardan kaçınmak gerektiğini[18] vurgulamanız gerekir.

17 Madde 19 (2015) Açıklanmış Nefret Konuşması' – Bir Araç Kit:https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38231/Hate_speech_report-ID-files--final.pdf.
18 Avrupa Konseyi (2015) Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları için Eğitim Vasıtasıyla Tartışmalı Konuları Öğretmek (EDC/HRE), Öğretmenler için Eğitim Paketi: https://rm.coe.int/16806948b6.

Eğer bir öğrenci şunu derse: "Kuran dışında hiçbir şeyi kabul etmem!" ya da içeriği Kuran'la çelişkiye düşen derslere girmeyi kabul etmiyorsa, ben ne yapmalıyım?

Sorun:

Öğrenci Kuran'a uygun olmayan konuları ele almaya reddetmektedir. Müzik gibi tartışılmaz konular bile, Kuran'ı müziği yasaklayacak şekilde yorumlamayı seçtiklerinde öğrencilerin velileriyle aralarında anlaşmamazlıklara yol açar.

Eylem için seçenekler:

Genellikle "Nasıl yaşamak isteriz?" sorusunu sorup tartışmak, bu durumları idare etmemiz için yardımcı olmaktadır. Ayrıca, farklı entelektüel görüş, kültürler ve dinler arasında karşılıklı saygı değerini vurgulamak önemlidir. Öğrencilere, herkesin kendilerine saygı gösterilmesini hak ettiğini ve buna ulaşmak için okul kurallarına da saygı göstermenin önemli olduğunu anlamalıdır.

Okul öğrencilere eleştirisel ve analitik düşünmelerini ve her bir siyah ve beyaz argümanda farklı gri gölgeleri ayırt etmelerini öğrettiklerini vurgulayınız. Belli şeylere inanma ya da inanmamayı seçebilirler, ancak farklı görüşlere açık olmalıdırlar. Bir şey hakkında sabit görüşe ulaşmak için diğer şeyleri görmemezlikten gelinemez. İleriye yönelik açık zihinli olmalıyız. Açıkçası, belli bir dine inanmak bu demeçle çelişkili değildir.

Üstelik çoğulculuk, toplumun değeri olarak görülmektedir. Kosova Cumhuriyeti dini özgürlükleri garanti eden laik bir devlettir ve yasal olarak kimse, başka birine herhangi bir dini inanışa ilişkin görüşlerini değiştirmesine zorlayamaz.

Veliler de gerekli olduğu zaman tartışmalara davet edilip dahil edilmelidir. Kuran'a çelişkili olan belli derslere girmeyi reddeden öğrencilerle yapılacak diyalog sonuç vermez ise, o zaman ilgili öğrencilere yönetmeliklerle belirlenen disiplin tedbirleri alınmalıdır.

Sınıf öğrencileri, bir öğrenciye dine karşı yaklaşımını değiştirmesi için baskı yaparsa ve daha dindar olursa bu durumla ben nasıl başa çıkabilirim?

Sorun:

Öğrencilerin dine karşı yaklaşımlarını değiştirmek ve daha dindar olmaları için baskı yapıldığı durumlar mevcuttur. Mesela, Ramazan ayı esnasında oruç tutan öğrenciler diğer öğrenciler ve öğretmenlerine, oruç tutmalarına başlamaları için baskı yapmakta ya da kendilerini gerçek dindar olmadıklarını suçlamaktadırlar.

Eylem için seçenekler

Eğer bir öğrencin diğer öğrencilere dine karşı yaklaşımlarını değiştirmeleri için baskı yaptığını görürseniz, devreye girip hemen müdahale etmelisiniz. Öğrencilerinize modern toplumda hoşgörü ve çeşitliliğin (farklılığın) faydalarını ve hoşgörü ve çeşitliliğin (farklılığın) anlamını vurgulamaya çalışmalısınız.

Aynı zamanda, laik devlet ve dini özgürlüklerin anlamını ve bunların bizim toplumumuza neden faydalı olduğunu açıklayabilirsiniz. Dini özgürlükler sadece dini inançlarını yerine getirmek isteyenleri değil, dini inançları yerine getirmek istemeyenleri de savunur. Din başkalarına empoze etmemiz gerektiği bir şey değildir. Öğrencilerinize başka dinden biri gelip kendi dinini empoze etmek isterse, ya da dinini yasaklamaya çalışırsa nasıl hissettiğini sorabilirsiniz. Öğrencilere empatinin ne olduğunu ve önemini öğretebilirsiniz.

Konuyla alakalı tepkinizin bir parçası olarak, okul yönetimini ve okul müdürünü konu hakkında bilgilendirmelisiniz. Her iki öğrencinin velileriyle de iletişime geçilmelidir.

Eğer bir öğrenci terör saldırılarını onaylarsa ne yapmalıyım?

Sorun:

Aşırı bir grup tarafından iddia edilen terörist saldırısından sonra, sınıfta bir öğrenci kâfirlerin yaşam tarzlarından dolayı "imansızlar hak etti" ve "Batı'nın Müslümanları ezdiğini" ve saldırıları hak ettiklerini demecini verip olay çıkarmış durumda.

Eylem için seçenekler:

Bu demeç aslında provokasyon olabilir, ama aynı zamanda öğrencinin dini inancına dayalı ya da aile içinde veya yakın çevresindeki görüşleri de teşkil edebilir. Öğrencinin demecine meydan okumalısınız ya da karşı gelmelisiniz. Onlara neden böyle düşündüklerini sormalısınız. Bu konunun radikalleşme vakası olup olmadığını araştırmak için, Kılavuz'un başında tespit edilen işaretleri de kullanınız. Aynı zamanda demeçle alakalı diğer öğrencilerin kanıt sunmalarını da teşvik etmelisiniz.

Bu tartışmalar esnasında öğretmen olarak empati göstermelisiniz ve terör saldırıların kurbanları tıpkı kendiniz ve sınıfta olan öğrenciler gibi masum kişilerin olduğunu belirtmelisiniz. Ayrıca, Müslümanlar da hem Batı'da hem de Orta Doğu, Afrika ve Afganistan'da terör sadırların hedefinde olduğunu vurgulayınız. Her birimiz, ailelerimiz ve yakınlarımız terör saldırılarının kurbanları olabiliriz. Hiçbir şey masum insanların öldürülmelerini haklı çıkaramaz.

Eğer endişe nedeni varsa veliler ve okul yönetimi haberdar edilmelidir.

Bir öğrenci İslam'la bağdaşmayan ve radikal yorumların ortaya atıldığı bir dini kurumu ziyaret ederse ben ne yapmalıyım?

Sorun:

Bir öğrenci İslam'la bağdaşmayan ve radikal yorumların yapıldığı dini kurumu ziyaret edebilir. Bu ille de bir radikalleşme göstergesi değildir, ancak endişe nedeni olabilir.

Eylem için seçenekler:

Kosova devletidahil olmak üzere, dünyanın birçok yerinde gençler radikal din adamları tarafından yabancı savaşçılar olarak savaşa alınmışlardır. Öncelikle, caminin radikal yaklaşımlarına dair bilgilerinizin doğru olduğundan emin olmalısınız. Öğreniciye meydan okumadan önce, karşı tepki vermemesi için yaratıcı diyalogu geliştirmeyi çalışmanız en iyi yoldur. Gerekli olduğunu uygun bulursanız, durumu okul müdürü ve velilerine söylemeden önce, endişenizi meslektaşlarınızla da paylaşabilirsiniz. Konuyu okul müdürü ve velilere bildirdikten sonra da şüpheniz devam ederse, olayı Kosova Polisi'yle de tartışabilirsiniz.

Bir öğrencinin radikalleştiğine dair belirli davranış veya işaret göstergeleri var mı?

Sorun:

Öğretmenler öğrencilerinin davranışlarında değişiklikleri görür. Bazen öğretmenler bu işaretlerin epizodik mi yoksa gerici mi veya öğrencin radikalleşme işaretlerinin olup olmamasını ayırt etmekte zorlanmaktadır.

Eylem için seçenekler:

Radikalleşme değişebilir ve her durumda spesifiktir; ancak, radikalleşmeyle alakalı tek bir süreç olmasa bile, öğrenciler arasında radikalleşmenin gelişmesini yansıtan göstergeler olarak davranışlarını, tutumlarını ve ortak özellikleri görmekteyiz. İşbu Kılavuz'un başında radikalleşmeyi tespit etmenin bir dizi işareti sunulmuştur. Aynı zamanda birkaç gösterge belirirse, olası radikalleşmenin ilerlediğini tespit edilebilir. Eğer sadece bir göstergeyi görürseniz, bu öğrencilerin çeşitli provokasyonlardan kaynaklanan anlık bir eylem olabilir. Dolayısıyla, öğrencileri değerlendirirken, öğrencileri tanıyan diğer meslektaşlarınızdan da düşüncelerini almanızda fayda vardır.

Öğrencide radikalleşme göstergesini gözetlerseniz, bu göstergenin arkasından hangi nedenin olduğunu anlamak için en iyi yaklaşım, öğrenciyle yapıcı diyaloğu kurmaktır. Radikalleşmenin erken belirtilerinin keşfi, öğrenciyi radikalleşmeden ve çeşitli sonuçlardan koruyabilir.

Polisi önceden aramak, karşı tepki verebilir. Dolayısıyla Polisi aramak son çare olarak düşünülmelidir.

Dinin basit uygulanmasından radikalleşmeyi nasıl ayırt edebilirim?

Sorun:

Bazı durumlarda öğrencilerin dini, çok muhafazakâr bir şekilde uygulayıp uygulayamadıklarını anlamak, ya da yaptıkları yorumların inanmayan kişileri suçlayıp suçlamadıklarını veya dünya görüşlerinin tamamen mühürlenmiş olup olmadıklarını anlamak zordur.

Eylem için seçenekler

Bu tür öğrenciyle konuşmaya çalışınız, meslektaşlarınızla danışınız ve durumu birlikte değerlendirmeye çalışınız. Bu durumlarda daha etkili olduğu için tartışmaları sınıflarda yapmanız gerekmektedir. Çoğu durumda bu tür konuşmalarda öğrenciler, ideolojilerini yansıtan düşüncelerini ifade ederler.

Kılavuz'un başında sunulan tespit işaretleri listesini gözden geçirmeniz gerekmektedir. Belli işaretler, mesela şiddetin gerekçelendirilmesi işareti, "onlar" yerine "biz" demenin tanıtımını yapmak, ya da diğerlerini "düşmanlar" olarak belirtmeler iyice incelenmelidir. Radikal ideolojiler, şiddet içeren gündemlerini haklı çıkarmak için dini kullanırlar. Bu nedenden dolayı öğrencilerinizle konuşurken beyin yıkama ideolojik işaretlerini ve dini referansların veya yorumların kaynağını tespit etmenizde fayda vardır.

Bir öğrenci aşırıcılık din propagandasını paylaşırsa ben ne yapmalıyım?

Sorun:

Bir öğretmen okul binası içerisinde bir öğrencinin sınıf arkadaşlarına aşırıcılık din propagandasına dair malzemeleri gösterdiğini görüyor.

Eylem için seçenekler:

Propaganda konusunu, sınıfta komplo teorileri hakkında yapmış olduğunuz tartışma ve eleştirisel düşünceyle aynı şekilde ele alabilirsiniz. Ancak, eğer propaganda malzemesi şiddeti teşvik ediyorsa ve bunları paylaşmak suç işlemiz olduğunu bilmeniz gereklidir. Bu durumlarda konuya okul yönetimini dahil etmeniz ve polise ihbarda bulunmanız gereklidir. Öğrencinin radikalleştiği ve sınıf arkadaşlarını üye yapmak istediği olabilir. Aynı zamanda malzemenin sunumuyla ve içerdiği şiddetle öğrencinin cezbedilmiş (birinin aklına uymuş) olma olasılığı da mevcuttur. Bu malzemeler genellikle video oyunlarına benzemektedir ve sınıf arkadaşlarına göstermelerini "ilginç" bulabilirler.

Birçok yabancı savaşçının yakın arkadaşları ya da sınıf arkadaşları tarafından üye yapıldığını göz önünde bulundurarak, bu tür malzemelerin okulunuzda sunulması ve üye yapma girişimleri, öğrencileriniz ve okulunuz için ciddi sonuçlara vesile olabilir.

Şüpheli şahıs okul önünde öğrencilerle iletişime geçmeye çalışırsa ne yapmalıyım?

Sorun:

Okul önünde şüpheli bir kişin dolandığını ve şüpheli işe alım faaliyetlerinin olduğunu görüyorsunuz.

Eylem için seçeneler:

Durumu okul yönetimine bildirdikten sonra, veliler ve polisle iletişime geçiniz. Bu durumda öğrencin güvenliği tehlikede olabilir. Birçok suç örgütü ve radikal gruplar amaçlarına ulaşmaları için sizi, olası insan kaynakları olarak görmektedir. Bu tür üye yapma ve ya işe alma girişimlerden öğrencileri korumak sizin görevinizdir.

Bir öğrenci artık derslere gelmez ise ya da okuldan ayrılacağı veya ülkeyi terk edeceği endişesi içerisinde isem ne yapmalıyım?

Sorun:

Okul topluluğundan bir öğrencinin kaçacağından korkuyorsunuz. Hatta ülkeden ayrılacakları ve ülke dışında çatışmaya katılacaklarına dair somut kanıtlarınız da olabilir.

Eylem için seçenekler:

Öncelikle onların velileriyle iletişim kurmalısınız. Okul yönetimi ve velilerle birlikte, mesela psikolog, pedagojik hizmetler, Aile Hekim Merkezi, Sosyal Hizmetler Merkezi, Kosova Polisi ve konuyla alakalı hizmet sunan diğer kurumlardan destek talep edebilirsiniz. Buna benzer şekilde, zorunlu eğitime düzenli olarak (sıralı şekilde) katılmama ve okuldan ayrılmaları önlemek için hazırlanan Kılavuz'da, okuldan ayrılma veya okulu bırakma riskleri tespit edilmiştir.[19] Okuldan ayrılmaları ya da okulu bırakmaları önleme süreci esnasında radikalleşme işaretleri de tespit edilebilir.[20]

19 Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2014). Eğitimde herkes için Eşitlik: Zorunlu Eğitime Kayıt Olmama ve Okuldan Terkleri Önlemek için Kılavuz.
20 Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2014). Eğitimde herkes için Eşitlik: Zorunlu Eğitime Kayıt Olmama ve Okuldan Terkleri Önlemek için Kılavuz https://masht.rks-gov.net/uploads/2015/12/doracak-per-ekipet-shkollore-per-parandalim_1.pdf

Eğer bir öğrenciyi yetkililere rapor ederseniz, onu riske attığınız anlamına gelmez, tam tersidir. Daha doğrusu onları koruyorsunuz, özellikle ilgili öğrenci çocuk yaşta ise. Üstelik, raporlarınız sonucu öğrencinin yakın çevresini de koruyorsunuz (aile eve arkadaşları). Birini polise ihbar etmek ona karşı suç duyurusunda bulunduğunuz anlamına gelmez, ancak kendileri ve başkalarının karşı karşıya kaldıkları riski önlemeye yardımcı olursunuz.

Bir öğrenci laik devleti tehdit olarak görürse ne yapmalıyım?

Sorun:

Bir öğrenci laik devleti yaşayız tarzına tehdit olarak görmektedir ve ülkenin dini inançlara göre yönetilmesi gerektiğini iddia etmektedir.

Eylem için seçenekler:

Öğretmen öğrencilerine, Kosova Cumhuriyeti'nin laik devlet olduğunu ve dini inançlar konusunda tarafsız olduğunu açıklamalıdır. Aynı zamanda siz, inanç, düşünce ve din özgürlüğü, dini kabul etme ve uygulama hakkını, kişisel inançları ifade etme hakkını ve dini topluluklara ya da gruplara[21] üye olmayı ya da üye olmama hakkını içerdiğini de vurgulamanız gerekmektedir.

Öğrencilere, herkesin haklarının devletin en yüksek yasama kanunu olan Anayasa tarafından garanti altına alındığını açıklamalısınız. Laik devlet dini özgürlükleri garanti ediyor ve ülkede herkesin haklarını savunmaktadır. Bu, farklı dinlere inananların dinlerini yerine getirmeleri için temeli oluşturmaktadır.

Okulların diğer dinlere ait bayramlarını kutlamaları gerektiğini bir öğrenci kabul etmez ise, bu durumda ne yapmalıyım?

Sorun:

Bir öğrenci veya bir grup öğrenci dini bayramları kutlayan okul tatillerine karşıdır. Bir dine inananların başka dinlere tahammül edebildiklerini iddia edebilirler, ancak okuldan bir gün izin alarak kutlamak zorunda olmadıklarını da iddia edebilirler.

Eylem için seçenekler:

Öğretmen öğrencilere Kosova Cumhuriyeti'nin anayasal düzeni özgürlük, barış, demokrasi, eşitlik ve insan haklarına ve özgürlükler ilkelerine saygı göstermeye dayalı olduğunu açıklayınız. Kosova'da yaşayan topluluklara saygı vasıtasıyla Kosova Hükümeti her yıl "Resmi Tatiller Takvimi'ni yayınlayarak

21 Kosova Meclisi (2008), Kosova Cumhuriyeti Anayasası: http://www.kushtetutakosoves.info/repository/docs/Constitution.of.the.Republic.of.Kosovo.pdf, Madde 8 ve 38 [Laik Devlet].

Kosova'da tüm dini bayramların listesini içermektedir. Öğrencilere diğer dinlerin dini bayramlarını kutlama mecburiyetinde olmadıklarını, ama farklı dinlere ait vatandaşlar arasında karşılıklı saygı ve karşılıklı anlayış için, diğer dini bayramlara saygı göstermeleri gerektiğini açıklamanız gerekmektedir.

Bu konuda Kosova, dünyada birçok devlet için bir modeli teşkil etmektedir ve bundan dolayı öğrencilerin gurur duymaları teşvik edilmelidir.

Okullar, şiddet içeren aşırıcılık ya da bir dini topluluk veya devlet veya ülke adına hassas konular üzerine diyalog kurma ya da ilgili konuları tartışmak için güvenli ve açık fırsatı nasıl sağlayabilir?

Sorun:

Belli öğretmenler konuyla alakalı tartışmaları yürütmek için yeterli derecede bilgi sahibi olmadıkları ve şiddet içeren aşırıcılık konusunun hassas olmasından dolayı bu konuları sınıflarda tartışmak açısından kendilerini tereddütlü ve isteksiz hissetmektedirler. Aynı zamanda öğretmenler, sınıftaki öğrencilerle hassas konuları tartışarak siyasi tartışmalara dönüşebileceği korkusu içerisindedirler.

Eylem için seçenekler:

Öğrenciler, şiddet içeren aşırılık konusuyla alakalı tartışmaları ve de dokunulmaz olarak görülen konuları (tabulaşmış konuları) görüşmeleri için kendilerine ayrılacak güvenli bir tartışma yerine ihtiyaç duymaktadırlar. Tartışılacak hassas konuların siyasi tartışmalara dönüşmemesi için, yapılacak olan tartışmanın kuralları önceden belirlenmeli ve belli bir amaç için hizmet etmelidir. Örnek olarak, topluluk içerisinde mevcut olan belli etnik gruplar arasında bir çatışma mevcut ise, biz tartışmamıza kültürlerarası diyalog ve birlikte yaşamayı öğrenmek konularıyla başlayarak, arzu ettiğimiz konuyu tartışabiliriz. Ülkenin farklı örneklerini kullanarak, öğrencilerin kavram anlayışını hızlandırabilirsiniz. Yürütülecek olan tartışma, hassas konunun tartışılmasından ziyade, spesifik öğrenim amacına ulaşmalıdır, ki bu amaca ulaşmak bizim temel ve öncelikli amacımızı oluşturmaktadır. Tartışma esnasında öğrenim sürecine[22] odaklanmakla birlikte yürüttüğümüz tartışmanın, siyasi tartışmaya dönüşmesinin önlememiz için bizlere yardımcı olur.

22 UNESCO (2016), Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önlemeye dair Öğretmenler Kılavuzu: http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf, sayfa 13.

Benim konuya dahil olmam okul için neden önemlidir?

Sorun:

Bazen öğretmenler, her günkü hayatın sorunlarıyla alakalı diğer profesyonel tartışmaları yürütmekten ziyade, okuttukları dersle alakalı tartışmalara konsantre olmaları gerektiğini düşünmektedirler. Bazen öğrencilerin kişisel görüşlerine ve yaptıkları hareket veya eylemlere öğretmenlerin dahil olması öğretmenler için zordur.

Eylem için seçenek:

Öğretmenlerin rolü muazzam bir şekilde ve süratlı bir şekilde değişmiş durumdadır. Öğretmenler okuttukları derslerle alakalı sundukları bilgiler dışında, diğer konularda da katkılarını sunduklarını dersek abartmış olmayız. Bu konuşmalar, öğretmenlerin kendilerinden başlatılabilir ya da kendilerinden yani kendiliğinden olarak gelişebilir. Bunları yapmak için öğretmenlerin farklı roller ve yaklaşımlarda bulunmalarını gerektirir, örnek olarak, tarafsız liderin rolüne girmeleri gerekir, "eleştiren arkadaş" olmalıdırlar ya da resmi çizgiyi hatırlatmaları gerektirir. Öğretmenlere verilen yeni roller sadece öğrencilerini radikalleşmelerini önlemek açısından önemli değildir, aynı zamanda okulda güvenli, destekleyici ve koruyucu ortamın yaratılması için de önemlidir. Görüş ve düşüncelerinin göz önünde bulundurulduğuna inanmaları ve kendilerini konuya dahil edildiklerini hissetmeleri için, öğrencilere konuşma, dinleme ve diyaloga dahil olma fırsatları verilmelidir. Öğrenciler şunu anlamalıdır ki, demokratik bir toplumun çalışması ya da işlevsel olması için farklı düşüncelere[23] saygı göstermelidir.

Tartışma sadece bir vakaya yönelik mi yoksa yerel düzeyde şiddeti içeren aşırılık konularına mı odaklanmalıdır?

Sorunlar:

Belli gurup veya halka yönelik ön yargıları yaratabileceği için, yerel düzeyde şiddet içeren aşırıcılık konuları üzerine tartışmalara odaklanmaları bazen öğretmenler için zor bir durumu teşkil etmektedir.

Eylem için seçenekler:

Yerel düzeyde aşırıcılık örnekleri dahil olmak üzere, sınıf içerisinde yapılacak tartışmalar, ilgili konuyu öğrenciler için daha somut hale getirmesi konusun-

23 Radikalleşme Farkındalığı Ağı (2016) Öğretmenleri Güçlendirmek: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-edu/docs/ran_edu_empowering_and_supporting_teachers_gothenborg_24-25022016_en.pdf.

da yardımcı olmaktadır, ama ayrıca sınıfta yapılacak tartışmalar öğrenciler arasında duygusal ve stresli tartışmalara da yol açabilir. Bunun yanında da belli öğrenci gruplarını etiketleme riski de mevcuttur. Dolayısıyla, bu konunun dengeli ve ihtiyatlı bir şekilde ele alınması çok önemlidir.

Bu konunun bir örneği olarak öğretmenler, dünyanın birçok farklı ülkenin ders kitaplarında şiddeti içeren aşırıcılık örneklerini kullanabilirler. Yerel düzeyde şiddet içeren aşırıcılık konusuyla uğraşırken öğretmen, konuyu kavramsal düzeyde işleyen şiddet yanlısı aşırıcılığa sebep olan farklı olaylara ve olası sonuçlara değinerek örneklerden bahsetmelidir. Bu, öğrencilerin fiziksel ve duygusal yönden konuyla alakalı bir durumdan uzaklaşmalarına yardımcı olur, aynı zamanda tartışmanın açık ve yapıcı olması ve tartışmayı negatif yönde etkileyecek kişisel katılımların engellenmesini de sağlar.

Kosova'da önleyici tedbirlere genel bakış

Merkezi düzeyde tedbirler

Şiddeti içeren aşırıcılığın dünya çapında oluşturduğu tehditler ve ilgili olayın Kosova'da yükselişini göz önünde bulundurarak, bu konuları ele almak için Kosova Cumhuriyeti Hükümeti 2015 yılında, Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi'ni ve Strateji'nin uygulanması için Eylem Planı'nı24 hazırlayıp onaylamıştır. Mevcut Strateji, Eylem Planı'nı da içermektedir, ki bu plana göre her bir kurumun Stratejiyi uygulama ve değerlendirmesi konusunda sorumlulukları belirtilmiştir.

Başbakanlık Dairesi – Bu daire konuyla alakalı Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın hazırlanması, gözden geçirilmesi, uygulanması ve uygulanmasını koordine etmek konusunda birincil sorumluluğu üstlenir. Başbakanın Dairesi, konuyla alakalı Hükümete ait Çalışma Grubu toplantılarını yönetir, ve uygun gördüğü takdirde Strateji ve Eylem Planı'nın uygulanması için kurulan Teknik Çalışma Grubu (ya da Grupları) toplantılarını yönetir. Başbakan Dairesi, Finans Bakanlığı ile işbirliğinde bulunarak çalışmalarını verimli bir şekilde gerçekleştirmeleri için Teknik Çalışma Gurubuna gerekli olan desteği sunacaktır.

Aşırı Şiddeti Önlemek için Ulusal Koordinatör – Ulusal Koordinatör, konuyla alakalı Strateji'nin uygulanmasını yakından izler ve denetler. Ulusal Koordinatör, güvenlik konusunda Başbakan'ın danışmanı konumundadır ve en önemli rolü Strateji'nin uygulanmasını koordine etmektir. İlgili Strateji ve Eylem Planı'nın uygulanmasını koordine etmekle uğraşması için Başbakanlık Dairesi, Ulusal Koordinatörün atamasını yapar. Ulusal Koordinatörün şu görev ve sorumlulukları vardır: Başbakan'a şiddet içeren aşırıcılık, radikalleşme, terörizme karşı savaşmak ve ulusal güvenlik konuları hakkında tavsiyelerde bulunur; ilgili Strateji ve Eylem Planı'nın hazırlanması ve gözden geçirilmesine dair hükümete ait çalışma toplantılarını yönetir; Şiddet İçeren Aşırıcılık ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi'nin uygulanmasını koordine eder; Strateji'nin uygulanmasına ilişkin faaliyetlerin gerçekleştirilmesi vesilesiyle donor (bağışçılar) kuruluşları ve faaliyetlerin koordine edilmesi için irtibat kişi konumundadır; ilgili faaliyetlerin uygulanmasına dair hükümet, bakanlıklar, misyonlar, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, dini topluluklar, güvenlik kurumları, istihbarat kurumları ve diğer ortaklarıyla yakın işbirliğinde bulunur ve konuyla alakalı çaba ve gayretleri koordine eder;

24 Başbakan Dairesi (Eylül 2015), 2015-2020 Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi (Eylül 2015).

Hükümet Çalışma Grubu – Hükümete ait Çalışma Grubu, Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın hazırlanması, gözden geçirilmesi, uygulanması ve uygulanmasını izlemesi ve denetlemesi konusunda sorumludur. İlgili çalışma grubu, onaylanması için Strateji'yi Kosova Cumhuriyeti Hükümeti'ne öneri olarak gönderir. Çalışma Grubu'nun üyelik kompozisyonu Kosova Cumhuriyeti Hükümeti'nin kararıyla belirlenir. Çalışma Grubu'nda konuyla alakalı Bakanlıkların temsilcileri, Kosova Cumhuriyeti Hükümeti'nin ilgili kurumları temsilcileri, Kosova Cumhuriyeti'nin diğer kamu kurumları temsilcileri yer almaktadır, aynı zamanda Hükümet Çalışma Grubu'nda dini toplulukların temsilcileri, medya temsilcileri ve sivil toplum kuruluşların temsilcileri de yer almaktadır. Hükümet Çalışma Grubu toplantılarına ABD Büyükelçiliği, UNDP, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), Uluslararası Ceza Soruşturma Eğitim Programı (İCİTAP), Avrupa Birliği Hukuk Üstünlüğü Kosova Misyonu (EULEX) temsilcileri ve yerel ve ulusal düzeyde konuyla alakalı kişiler, uzman ve gözlemciler sıfatıyla toplantıya davet edilirler. Hükümet Çalışma Grubu Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın hazırlanması, uygulanması ve gözden geçirilmesi için ilgili kurumların katılımını sağlamakla yükümlüdür.

Güvenlik Konseyi Sekreterliği – Güvenlik Konseyi Sekreterliği, Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın uygulanmasını izlemek ya da gözetlemekten sorumludur. İlgili Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın uygulanmasında Hükümet Çalışma Grubu'na ve Ulusal Koordinatöre yardımcı olmakla sorumludur. Ulusal Strateji ve Eylem Planın hazırlanması, gözden geçirilmesi, onaylanması, uygulanması ve uygulanmasının izlenmesi veya gözetlenmesi konusunda yazılı olarak bulgularını ve önerilerini sunar. İlgili Sekreterlik, ilerde hangi adımların atılması gerektiğine dair karar verecek olan Hükümet Çalışma Grubu için toplanılan malzemeleri, yapacağı çalışmaları için kullanır. Hükümet Çalışma Grubu'nda temsil edilen kurumların temsilcileri, Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın uygulanmasını izlemek veya gözetlemek için Sekreterlik'le iş birlik içerisinde bulunmaktadır.

Teknik Çalışma Grubu(ları) – Teknik Çalışma Grubu, konuyla alakalı Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın hazırlanması, gözden geçirilmesi ve uygulanmasını izlemesi konusunda Sekreterliği ve Hükümet Çalışma Grubu'nu destekler. Teknik Çalışma Grubu'nun sorumluluğu ilgili sürece uzmanlar olarak düşüncelerini sunmaktır. Teknik Çalışma Grubu'nun üyeleri, temsil ettikleri kurumların irtibat kişileri konumundadır ve Hükümet Çalışma Grubu ve Sekreterlik'le düzenli olarak iletişimde bulunmaktadırlar. Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nın uygulanmasını izlemek için gerekli olan bilgileri Sekreterliğe sunmaktadırlar.

Yerel düzeyde girişimler

Gilan Belediyesi Nisan 2016 yılında İç İşleri Bakanlığı, UNDP, ve İCİTAP desteğiyle konuyla alakalı Yönlendirme Mekanizması'nı kurmuştur. Bu mekanizmanın topluluğun dahil edilmesine ve polis devriyeleri için bütünsel bir yaklaşımı sunmaktadır. Yönlendirme mekanizması, yerel düzey yetkilileri, polis ve yerel topluluklar arasında mevcut olan iş birlik neticesinde ve şu amaçlar için kurulmuştur: (1) şiddet içeren aşırıcılık konusunda tehditte olan insanlar hakkında önerileri toplamak, (2) bu tehdidin doğasını ve boyutunu değerlendirmek, ve (3) daha uygun destek paketlerini geliştirmektir.

Referanslar

Kosova Hükümeti, Başbakan Dairesi (Eylül 2015), 2015-2020 Şiddet İçeren Aşırıcılık ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi.
UNDP (2017), İtici ve Çekici Faktörlerini Anlamak, sayfa 7 http://www.ks.undp.org/content/dam/kosovo/docs/PVE/UNDP_Push%20and%20Pull%20Factors_ENG.pdf
Kosova Meclisi, Kosova Cumhuriyeti Anayasası: http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Constitution1Kosovo.pdf, Madde 24.2 Kanun önünde eşitlik.
UNESCO (2016), Aşırı Şiddetin Önlenmesine dair Öğretmenler Kılavuzu: http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002446/244676e.pdf, pg. 13.
Eğitim Birimi ve Ev Dairesi (2018)Öğretmenler Merkezi: https://educateagainsthate.com/.
21/2013 No'lu Yönetmelik ve Ünversite Öncesi Eğitim Kurumlarında Şiddet İçeren Açırıcılıkları Önleme ve Yönelendirme Protokolü'nün uygulanması için Kılavuz (2015); Başbakan Dairesi, İyi Yönetim Dairesi, https://childhub.org/en/child-protection-online-library/manual-implementation-regulation-grk-no-212013-protocol-prevention.
UNDP-USAID (2017), Halk Nambzı Report:http://www.ks.undp.org/content/kosovo/en/home/library/democratic_governance/public-pulse-xiii/..
Avrupa Konseyi (2015) Demokratik Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Vasıtasıyla Tartışmalı Konuları Öğretme (EDC/HRE), Öğretmenler için Eğitim Paketi: https.
Birleşmiş Milletler (1948), İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi: http://www.un.org/en/udhrbook/pdf/udhr_booklet_en_web.pdf, Avrupa Birliği (2012), Avrupa Birliği'nin Temel Haklar Şartı: http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_en.pdf. Çeşitlilik ve Çoğulculuk – İnsanlar Birlikte Barışta Nasıl Yaşayabilir?, Yaşayan Demokrasi: http://www.living-democracy.com/textbooks/volume-3/part-1/unit-3/.
EBTB (2014), İdari Talimat No. 06/2014 Orta Üst Eğitimi Öğrencileri için Davranış Kodu ve Disiplin Tedbirleri: https://gzk.rks-gov.net/ActDocumentDetail.aspx?ActID=10128.
Madde 19 (2015) Açıklanmış Nefret Konuşması' – Bir Araç Kit:https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38231/Hate_speech_report-ID-files--final.pdf.
Eğitim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (2014). Eğitimde Herkes için Eşitlik: Okul Kılavuzu, Mecburi Eğitimde Kayıt Olmamaları ve Ayrılmaları Önlemek için Ekipler
Kosova Meclisi (2008), Kosova Cumhuriyeti Anayasası: http://www.kushtetutakosoves.info/repository/docs/Constitution.of.the.Republic.of.Kosovo.pdf, Madde 8 ve 38 [Laik Devlet].
Radikalleşme Farkındalığı Ağı (2016) Öğretmenleri Güçlendirmek: https://

ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-edu/docs/ran_edu_empowering_and_supporting_teachers_gothenborg_24-25022016_en.pdf.
Radikalleşme Farkındalığı Ağı. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

Eklentiler listesi

Eklenti A. Çocuk Hakları Sözleşmesinin Genel İlkeleri

21/ 2013 No'lu Üniversite Öncesi Kurumlarda[25] Şiddetin Önlenmesi ve Yönlendirilmesine dair Protokol'ün Uygulanması için Genel İlkeler Kılavuzu

Şiddete karşı savunma

Tüm çocuklar, ebeveynlerin ve ya ebeveynlerinin birinin gözetimi altında, ya da ebeveynlerin temsilcileri ya da ebeveynlerden birinin temsilcisinin gözetimi altında olduğu sürece, cinsel istismar dahil olmak üzere, herhangi bir fiziksel şiddet veya zihinsel şiddet, hakaret veya kötü muamele, ihmal, istismar veya sömürüden korunma hakkına sahiptir.

Çocuğun en iyi çıkarları

Çocukları şiddetten korumak faaliyetleri dahil olmak üzere, çocuklara ilişkin tüm faaliyetlerde, çocuk için en iyi çıkar ne ise, her şey üstesinden gelmelidir.

Yaşama, hayatta kalma ve gelişme hakkı

Her bir çocuğun inkar edilemez yaşama hakkı vardır ve devlet çocuğun hayatta kalmasını ve en iyi şekilde gelişmelerini sağlamak için tüm tedbirleri sağlamalıdır.

Ayrımcılığın Yapılmaması

Irk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi düşünce ya da herhangi başka bir düşünce, milliyet, etnik ya da sosyal köken, mal ve mülkiyet, engelli olmasından dolayı, aile özgeçmişi ya da çocuğun, ebeveynlerin ya da ebeveynlerin temsilcilerinin durumu yüzünden ayrım yapılmamalıdır, her hangi bir şiddete karşı korunmalıdır ve hayatta kalması için ve en yüksek derecede gelişmesi maksadıyla yardımların sunulması garanti edilmelidir.

25 OPM, Üniversite Öncesi Eğitimde Şiddetin Önlenmesi ve Yönlendirilmesine dair Protokol'ün ve 21/ 2013 No'lu Yönetmeliğin Uygulanması için Kılavuz ,2015 https://masht.rks-gov.net/uploads/2016/06/udhezuesi-final-1.pdf

Çocukların katılımı

Hayatlarını etkileyen konular hakkında çocuklar kendilerini özgürce ifade etme hakları vardır ve çocuğun yaşı ve olgunluğuna bağımlı olarak görüşlerini dikkate almak gereklidir.

Eklenti B. Üniversite Öncesi Eğitimde Şiddet içeren olayları rapor etmek

Madde 19. Şiddeti rapor etme yükümlülüğü

1. Bir çocuğun fiziksel, cinsel veya psikolojik istismara uğradığına yönelik şüphe duyan veya kanıtı olan herhangi bir kamu yetkilisi ya da sivil yetkili, konuyu derhal Kosova Polisi'ne bildirmekle yükümlüdür. Üniversite Öncesi Eğitim Kurumları'nda Şiddeti Önleme ve Yönlendirmeye dair Protokol, 21/2013 No'lu Yönetmelik;

2. Bu şekilde hareket etmeyen kişilere, yürüklükte olan yasalara uyumlu olarak dava açılacaktır.

Madde 20. Eğitim Kurumlarında şiddeti rapor etme yükümlülüğü

1. Herhangi bir öğrenci, öğretmen, yönetici, veli veya eğitim kurumunda çalışan herhangi bir işçi, bir çocuğun şiddet mağduru olduğuna dair veya şiddete maruz kaldığına dair şüphe duyarsa ya da kanıtı varsa, işbu Protokol'ün 2. maddesinin tanımladığı gibi olayı derhal okul müdürüne bildirmelidir.

Bölüm XI. OKULLARDA ŞİDDETİ İÇEREN OLAYLARIN ÇÖZÜMLENMESİ YÖNTEMLERİ VE OLAYI SORUMLU OLAN DİĞER KURUMLARA YÖNLENDİRME YÖNTEMLERİ

Madde 21. Okulda şiddet olayını çözme prosedürü

1. Okullarda şiddet içerikli meydana gelen tüm olaylar, okul müdürü tarafından derhal gözden geçirilmelidir. Okul müdürü bunu yaparken çocuğun çıkarları her zaman önde tutulmalıdır.

2. Eğitim kurumları, çocuk haklarının gerçekleştirilmesini talep ederken, yürüklükte olan kanunlara veya yasalara uyumlu olarak diğer kişilerin haklarının ihlal edilmemesine ya da kamu çıkarlarına aykırı olmamasını göz önünde bulundurarak, konu çözüme kavuşuncaya kadar konuyla ilgilenir.

3. Eğitim kurumları, karar alma sürecinde sorunu kendi eğitim kurumları içerisinde çözmlerinin öneminin büyük olduğu için, ilgili konu hakkında konuya

dahil olan tarafların olayla alakalı söylemek istedikleri ya da kanıtları varsa sunmaları için kendilerine fırsat verilmelidir.

4. Üniversite öncesi eğitim kurumu müdürü, konuya bakacak olan konu idarecisi/sorumlusu yetkilisinin atamasını yapar. İlgili kişi, konu kapanıncaya kadar konuya bakacaktır, aynı zamanda uygun profesyonel ekipler de ayriyeten davanın akışına bakacaktır.

5. Üniversite öncesi eğitim kurumu, devlete ait diğer kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde bulunarak uygulanan şiddet sonucu olarak meydana gelen çatışmayı önlemek yöntemi olarak taraflar arasında arabuluculuk yapacak mekanizmayı kurar ve yürürlüğe koyar.

6. Üniversite öncesi eğitim kurumları organlarının almış olduğu kararla haklarını ihlal ettiğini düşünen taraf, yürürlükte olan yasal hükümlere uyumlu olarak şikâyette bulunma hakkına sahiptir.

Madde 22. Konuyu Kosova Polisi'ne yönlendirme

1. Bir çocuğun şiddet mağduru olduğuna dair makul şüphe var ise, ya da işlenen bir suçun tanığı ise, çocuğun en iyi çıkarı için önemli bir gelişme var ise, Üniversite Öncesi Eğitim Kurumu, olaya karışan tarafların konuyla alakalı demeçlerini vermeden önce, konuyu Polise yönlendirebilir. Bunları 21/2013 No'lu Yönetmelik ve Üniversite Öncesi Eğitim Kurumlarında Şiddet İçeren Aşırıcılığı Önlemek ve Yönlendirmek Protokolü'ne uyumlu olarak yapmalıdır.;
2. Şiddet içeren olay ya da vaka, sözlü ya da telefon aracılığıyla veya başka bir iletişim aracıyla Polis Teşkilatına bildirilebilir. Olay ya da konu Polis Teşkilatına bildirildikten sonra, okul müdürü işbu Protokol'ün Eklenti 1 formunu doldurmalı ve Polis Teşkilatına teslim etmelidir;
3. Olayı ele alan polis, öngörülmüş yasal yöntemlerine uyumlu bir şekilde derhal harekete geçmelidir.

Madde 23. Konuyu Sosyal Hizmetler Merkezine yönlendirme

1. Üniversite öncesi eğitim kurumu, şiddete uğrayan çocuğun korunmaya ihtiyaç duyduğunu ve profesyonel hizmetlerce muamele edilmesini düşündüğü takdirde, konuyu Sosyal Hizmetler Merkezine (SHM) göndermelidir. Yasa'ya uygun olarak bu tür görev ve sorumluluklar SHM'ne aittir.

2. İlgili çocuğun sosyal korunmaya ihtiyacı olduğunun farkına varıldıktan hemen sonra, konu yazılı bir şekilde (işbu Protokol'ün Eklenti 1 formları doldurulması gereklidir) Sosyal Hizmetleri Merkezi'ne yönlendirilmelidir.

3. Sosyal Hizmetler Merkezi'ni temsilen olay idarecisi, kendisine yapılan başvuru gününü göz önünde bulundurularak, 30 gün içerisinde ilgili çocuğa yardım etmek için ne tür faaliyetlerin yapıldığını yazılı bir şekilde üniversite eğitimi öncesi kurumu müdürüne bildirmelidir. Sosyal Hizmetler Merkezi'nden bilgiler sunulduktan sonra, olayın (vakanın) durumu (açık/kapalı) değerlendirilir.

Madde 24. Konuyu Aile Hekim Merkezi'ne yönlendirme

1. Üniversite öncesi eğitim kurumu, şiddete uğrayan çocuğun sağlık hizmetleri tarafından muayene edilmesi gerektiğini düşünürse, konuyu Aile Hekim Merkezi'ne gönderir, ki Yasa'ya uygun olarak ilgili merkez çocuğun muayenesinden sorumludur.

Üniversite Öncesi Eğitim Kurumu, ilgili çocuğa tıbbi muayene ve sağlık hizmetlerinin sunulması gerektiğini düşünürse, konuyu yasalara uyumlu ve konuyla alakalı sorumlu olan Aile Hekim Merkezi'ne gönderir.

2. Çocuğa sağlık hizmetleri/tıbbi muayenenin sunulması gerektiği fark edilirse, konu derhal yazılı şekilde (işbu Protokol'ün Eklenti 1 formları doldurulur) Aile Hekim Merkezi'ne gönderilir.

3. Çocuğa sağlık hizmetleri sunulduktan hemen sonra, ilgili sağlık kurumu, yapılan sağlık hizmetleri ve muayene hakkında bilgileri yazılı olarak derhal eğitim kurumu müdürüne sunar. Aile Hekim Merkezi'nden ilgili bilgiler alındıktan sonra, durumun (açık/kapalı) değerlendirilmesi yapılır.

4. Aile Hekim Merkezi için belirlenen yöntemlerin aynısı Acil Merkezlerde veya Sağlık Bakımı Merkezleri'nde muayene için geçerlidir.

Eklenti C. Belgeler ve yasal çerçeve

Kosova yasal çerçevesinde laik devlet ve dini özgürlükler

Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi (2015-2020)

İlgili Strateji, Kosova'da şiddet içeren aşırıcılığın en önemli üç kaynağını ortaya koymaktadır. Mesela, milliyetçiliğe dayalı aşırıcılık, dini nedenli aşırıcılık ve siyasi nedenli aşırıcılıktır. Strateji, bu tehditleri Kosova içinden (Kosova kökenli) ve Kosova dışından gelen (yurt dışı kökenli) tehditler olmak üzere ikiye bölmektedir. Strateji, Kosova'nın kuzey bölgesindeki Sırp milliyetçilerin olası faaliyetleri veya eylemleri ve belli bir sayıda Kosova vatandaşının Irak ve Suriye'de dine dayalı terörist gruplara katılması gerçeğini de tehditler arasında tespit etmiştir. Bunun dışında Strateji, mevcut bölgede tüm devletler, kendi bölgeleri içerisinde olası şiddet içeren aşırıcı gruplara yönelik gerekli tedbirleri almadıklarından dolayı, benzer tehditlerin komşu devletlerden de gelebileceğini vurgulamaktadır.

Kosova'da yüksek düzeyde dini hoşgörünün olmasına rağmen, dini nedenlerden dolayı aşırıcılık Strateji'nin merkezinde yer almaktadır. Mevcut Strateji, şiddet içeren aşırıcılığa vesile olan en önemli faktörleri (nedenleri) sıralamaktadır. Bu faktörler veya adı geçen faktörler şunlardır: çekici faktörleri (geleceğin olmaması), itici faktörleri (ideoloji), ekonomik ve sosyal faktörler ve düşük düzeyde kurumsal kapasite ve bütünlük faktörleridir. Bireysellerin radikalleşmesine katkıda bulunacak faktörlerin önlenmesi için Strateji, sıradaki önemli stratejik amaçları tespit etmiştir, mesela: sebeplerin, faktörlerin ve hedef grupların erken tespiti; şiddet içeren aşırıcılığın ve radikalleşmenin önlenmesi; şiddet içeren radikalleşme riskini azaltmaya yönelik müdahalelerin yapılması; ve radikalleşmiş kişilerin entegrasyonunu sağlanması olarak belirlenmiştir. Bu amaçlardan her biri kapsamlı tedbirler ve somut programlara bölünmüştür.

Kosova Cumhuriyeti laik bir devlettir ve dini inançlar konusunda tarafsızdır

Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 38. maddesi din, vicdan ve dini özgürlüğünü ifade etmektedir: 1. İnanç, vicdan ve din özgürlüğü güvenceye bağlıdır, yani garantiye alınmıştır. 2. İnanç, vicdan ve din özgürlüğü, dini kabul etme ve beyan etme hakkını, kişisel inançları ifade etme hakkını ve herhangi bir dini cemaat veya grubun mensubu olma veya reddetme hakkını kapsar. 3. Hiç kimse, kendi vicdanına aykırı şekilde, dini vecibelerini yerine getirme ve inanç ile dinini beyan etme konusunda zorlanamaz veya engellenemez. 4. Din, inanç ve vicdanı açıkça beyan etme özgürlüğüne, kamu ve devlet güvenliği ve düzenin korunması ve başkalarının kişisel haklarının korunması zorunlu ise yasayla sınırlama konulabilir.

Kosova Cumhuriyeti Anayasası'nın 40. maddesi ifade özgürlüğünü ifade etmektedir: 1. İfade özgürlüğü güvenceye bağlıdır. İfade özgürlüğü kimse tarafından engellenmeden bilgi, düşüncenin ifade edilmesi, yayılması ve alınması hakkını kapsar. 2. İfade özgürlüğü, ırk, ulus, etnik köken veya dini nefret esaslı şiddet ve düşmanlığın kışkırtılmasının önlenmesi için zorunlu olduğu durumlarda, sınırlama koyabilir.

Yasal Çerçeve

1. Kosova Meclisi, Kosova Anayasası 16 Haziran 2008;

2. Kosova Meclisi, Kosova Cumhuriyeti Ceza Kanunu, 1 Ocak 2013;

3. Kosova Meclisi, Yasa No. 05/L-002 Ülke Dışında Silahlı Çatışmalara Katılma Yasağı, Mart 2015;

4. Kosova Meclisi, Yasa No. 03/L-196 Kara Para Aklamanın ve Terörizm Finansmanı'nın Önlenmesi, Kosova Meclisi, 30 Eylül 2010;

5. Kosova Meclisi, 03/L-196 No'lu Kara Para Aklamanın ve Terörizm Finansmanı Yasası'nı değiştiren 04/L-178 No'lu Yasa, Kosova Meclisi, 11 Şubat 2013;

6. Kosova Cumhuriyeti, Kosova Hükümeti, Terörizme Karşı Ulusal Strateji (2009-2012), Haziran 2009;

7. Kosova Cumhuriyeti, Kosova Hükümeti, Terörizme Karşı Ulusal Strateji (2012-2017), Haziran 2012;

8. Kosova Cumhuriyeti, Kosova Hükümeti, Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi (2015-2020), Eylül 2015;

9. Kosova Cumhuriyeti, Kosova Hükümeti, Kosova Güvenlik Konseyi Raporu, Şiddet İçeren Aşırıcılığı ve Terörizme Yönelen Radikalleşmeyi Önleme Stratejisi'nin uygulanmasına dair Yıllık Rapor, Ekim 2016.

Eklenti D. Ortaklarını bulmaları konusunda okulları destekleme yolları

DH HOME (Avrupa Komisyonu) tarafından görevlendirilen Mükemmeliyet için RAN Merkezi,[26] şiddet içeren aşırıcılığa yönelen radikalleşmeye karşı savaşmak için birleşen ortak ve paydaşlardan kurulan bir ağı teşkil etmektedir. RAN, 2016 yılında şiddet içeren aşırıcılığı önlemek için ve okulların bu yönde ihtiyaçlarını karşılamak ve okullara destek sunmak amacıyla, okullara konuyla alakalı dört stratejik yolu sunmuştur.

1. Okullardan öğrenen okullar

Okullar, konuyla alakalı tecrübelerini paylaşarak birbirlerine yardımcı olabilirler. Bu süreç, farklı kuruluşların katılımıyla ya da çeşitli toplantı veya kardeş projeler gibi, mesela ortaklaşa platformlarla hükümet tarafından kolaylaştırılabilir.

2. Yerel kurumlar ve mevcut olan yerel ağlar

Okullarda radikalleşmeyi önlemek için ortak ya da paydaşlar yerel düzeyde bulunabilir. Mesela bu ortaklar veya paydalar okulun hemen yanında ya da yakın çevresinde bulunabilir. Yerel yetkililer ve yerel düzeye mevcut olan Sivil Toplum Kuruluşların (STK'lar) çoğu defa daha güçlü ve geniş ağ ya da şebekeleri vardır. Onlar, iş birlikte bulunacak kurum veya STK'ları bulma konusunda okullara yardımcı olabilirler.

3. Eğitim kurumları ve uzmanlık merkezleri

Üniversiteler, uzmanlık merkezleri ve eğitim kurumlarının, ülkede kurumlar arasında ortaklık hakkında genel görüşleri olabilir. Bu ortaklar, eğitim, danışmalar ve ilgili diğer faaliyetlerle uzmanlık konusunda okula yardımcı olabilirler. Hükümet, okulların hizmetinde bulunacak olan bu tür kurum veya ortaklara desteğini sunabilecektir.

26 Radikalleşme Farkındalığı Ağı. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

Terimler Listesi[27]

Anti-Semitizm, Yahudilere karşı ayrımcılığı, düşmanlığı, zulmü ve önyargıyı ifade etmektedir.

Halife, Müslüman topluluğunun siyasi, askeri ve idari yöneticisidir ve kendisi İslam dini Peygamberi Hz. Muhammed'in halifesidir**.** Hz. Muhammed'in yerine geçecek olan kişi İslam dini içerisinde Suni ve Şiiler arasında teolojik anlaşmazlıkların kaynağını oluşturmaktadır. (İlgili terimler: hilafet)

Hilafet (Arapça: hilafa) Hz. Muhammed'in yerine geçecek bir halifenin idaresindeki İslam devletidir. Osmanlı Halifesi (1517-1924) birçok Suni Müslüman tarafından son meşru halifelik olarak kabul edilir. (İlgili terimler: halife).

Aşırı İslamcılık, hoşgörü, düşünce farklılığı ve bireysel özgürlüğe karşı çıkan kökten dinci ilkeleri altında toplumun yeniden örgütlenmesini isteyen bir ideolojidir.

Uzak-Sol Aşırıcılık, kapitalizme karşı, emperyalizme karşı ve sosyalist ideallerini savunan bir ideolojidir. Solcu aşırıcılar, devrim taktiklerini uygulayarak toplumsal değişiklikleri getirmeye çalışmaktadır. İlgili yandaşları, kendilerini baskıya karşı savunanlar olarak görürler. Bu gruplar, 1970, 1980 ve 1990'larda aktif olan Kolombiya Devrimci Silahlı Güçleri (FARC) ve Porto Riko'lu aşırı ayrımcı gruplar gibi şiddet içeren milliyetçi örgütleri de kapsamaktadır.

Aşırı sağcılar, Neonazizm ırkçılık ve yabancı düşmanlığını destekleyen muhafazakâr bir ideolojidir.

Yabancı bir savaşçı, devletinden olmayan bir örgütün yanında savaşmak için kendi ülkesinden seyahat eden bir militandır. Çağdaş kullanımda, çoğu zaman yurt dışında bir terör örgütünde savaşmak için seyahat eden bireyler olarak ifade edilir. (İlgili terimler: yabancı terörist savaşçılar, hicret)

Cihat, anlamı devamlı değişen ve "mücadele," "çaba gösterme," veya "kutsal savaş" anlamına tercüme edilen Arapça bir kelimedir. Şiddet içeren İslamcı gruplar bu kelimeyi "kutsal savaş " olarak tercüme ederek, İslam dinine ait olmayanlara karşı Müslümanları savaşa davet ederler. (İlgili terimler: mücahit, cihatçı)

Cihatçılar (Cihat harekâtı), **İslamcı** hedeflere ulaşmak için cihadı kullanma ihtiyacı olan inançtır. Müslüman Kardeşler ve Al Kaide, ve de Seyyid Kutub kurucuları, bireysel olarak her bir **Müslümanın görevi**, inanmayanlara cihatta bulunmaktır. Bu yorum, sadece İslam alimleri tarafından cihada çağrılabilecek yorumunu reddetmiştir. (İlgili terimler: mücahit, cihat, cihatçı)

27 Bu sözlük 2014 yılında yayımlanan Aşırıcılığa Karşıt Proje'den alınmıştır. Bakınız: Counter Extremism Projec, 2014 Counter Extremism Project: https://www.counterextremism.com/about.

Mücahitler (İngilizce: Cihatçılar) şiddetli cihadı kucaklayan bireyleri ifade etmek için kullanılan bir terimdir. Bu terim, 1980'lerde Sovyet-Afgan Savaşı esnasında Afgan savaşçıları için kullanılan bir terim idi. Şiddet içeren aşırı İslamcı gruplar, bu terimi gerilla savaşçılarına atıfta bulunmak için kabul etmişlerdir. (İlgili terimler: mücahit, cihatçı).

Neo-Faşizm, otoriter bir önder altında bir homojen ırksal veya toplum yaratmayı amaçlayan siyasal bir harekettir. (İlgili terim: neo-Nacizm).

Neo-Nazizm, Nazi Almanya'sının ırkçı, faşist ve yabancı düşmanlığı ideolojisini destekleyen bir harekettir. Neo Nazi'ler genellikle Yahudileri kendi düşmanları olarak görmektedirler. (İlgili terim: neo-fascism).

Neo-Nazizm, Nazi Almanya'sının ırkçı, faşist, yabancı düşmanlığı ideolojisini benimseyen bir harekettir. Neo Nazi'ler tipik olarak Yahudileri kendilerinin birincil düşmanları olarak görürler.

Racizm (Irkçılık), belirli ırkın başkalarına üstün olduğu ve bir kişinin ahlakı ve zekâsı yeteneğinin kendi ırkı tarafından belirlendiği inancıdır. (İlgili terim: racist ya da ırkçı).

Şeriat, Kuran ve Hadislerden İslam Hukuku için türemiş bir Arap kelimesidir.

Vehabilik, 18 yüzyılın başlarında Suudi Arabistan kökenli İslami bir mezheptir. Kuran'ın katı yorumlarını dikte etmektedir ve bazı Müslümanları kufara (inanmayanlar) olarak sınıflandırdığı ve bu nedenden dolayı onların infaz edilebileceği takfir kavramını tanıtır. (İlgili terimler: kafir, salafism, takfir).

Irak Şam İslam Devleti (IŞİD), aynı zamanda Irak ve Süriye'de terörist İslamcı Suni gruplardan oluşan Irak ve Levant İslami Devleti (ILİD) olarak da bilinmektedir. Bu grup küresel cihat ideolojisiyle beslenen ağın veya şebekenin bir parçasıdır. İslamı aşırıca yorumlar, mezhepler arası şiddeti tanıtır ve Batı karşıtıdır. İŞİD, Şeriat Kanunu'yla yönetilecek bir İslam devletinin, dolayısıyla insanlara kendi kurallarını ve muhaliflere şiddet ve haraç uygulayacakları bir devleti kurmaya amaçlamaktadırlar.

Jabhat Al Nusra, Osama Bin laden tarafından yönetilen ve Al Kaide'nin bir parçasıdır. Bu örgütün, Batılı güçlerin Suudi Arabistan'dan dış edilmesi, İsrail'in yıkılması ve Batı Dünyası'nın Müslüman Dünyası üzerinde etkisinin sona ermesidir.

Ahrar al-Sham, Harakat Ahrar el-Şam el-Islamiye olarak da bilinen Selefi Suni militanlarından oluşan ve Suriye'de Esad rejimini İslam devletiyle değiştirmeyi amaçlamaktadır.